

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

16 janvier 2014

PROPOSITION DE LOI

**modifiant la loi hypothécaire
du 16 décembre 1851 afin d'instaurer
des privilèges en faveur des victimes
d'infractions pénales**

PROPOSITION DE LOI

**modifiant la loi hypothécaire
du 16 décembre 1851 afin d'établir
un privilège en faveur des victimes
d'infractions pénales**

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE
PAR
MME **Özlem ÖZEN** ET
M. **Christian BROTCORNE**

SOMMAIRE

Pages

I. Exposés introductifs	3
II. Discussion générale	3
III. Discussion des articles et votes	5
Annexe: Audition du 15 mai 2013	11

Documents précédents:

Doc 53 2428/ (2012/2013):

- 001: Proposition de loi de M. Michel et consorts.
002: Avis de la Cour des comptes.
003 à 005: Amendements.

Doc 53 2436/ (2012/2013):

- 001: Proposition de loi de MM. Maingain, Thiéry et Clerfayt.
002: Avis de la Cour des comptes.
003: Amendement.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

16 januari 2014

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van de hypotheekwet van
16 december 1851, teneinde voorrechten
in te stellen ten gunste van de slachtoffers
van strafbare feiten**

WETSVOORSTEL

**ot wijziging van de hypotheekwet
van 16 december 1851, teneinde een
voorrecht in te stellen ten gunste
van de slachtoffers van strafbare feiten**

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE
UITGEBRACHT DOOR
MEVROUW **Özlem ÖZEN** EN
DE HEER **Christian BROTCORNE**

INHOUD

Blz.

I. Inleidende uiteenzettingen	3
II. Algemene bespreking	3
III. Artikelsgewijze bespreking en stemmingen	5
Bijlage: Hoorzitting van 15 mei 2013	11

Voorgaande documenten:

Doc 53 2428/ (2012/2013):

- 001: Wetsvoorstel van de heer Michel c.s.
002: Advies van het Rekenhof
003 tot 005: Amendementen.

Doc 53 2436/ (2012/2013):

- 001: Wetsvoorstel van de heren par MM. Maingain, Thiéry en Clerfayt.
002: Advies van het Rekenhof.
003: Amendement.

**Composition de la commission à la date de dépôt du rapport/
Samenstelling van de commissie op de datum van indiening van het verslag**
Président/Voorzitter: Kristien Van Vaerenbergh

A. — Titulaires / Vaste leden:

N-VA	Sophie De Wit, Koenraad Degroote, Sarah Smeyers, Kristien Van Vaerenbergh
PS	Laurence Meire, André Perpète, Manuella Senecaut, Özlem Özen
CD&V	Sonja Becq, Raf Terwingen
MR	Philippe Goffin, Marie-Christine Marghem
sp.a	Renaat Landuyt
Ecolo-Groen	Stefaan Van Hecke
Open Vld	Carina Van Cauter
VB	Bert Schoofs
cdH	Christian Brotcorne

B. — Suppléants / Plaatsvervangers:

Siegfried Bracke, Daphné Dumery, Theo Francken, Miranda Van Eetvelde, Ben Weyts
Karine Lalieux, Yvan Mayeur, N
Gerald Kindermans, Gerda Mylle, Liesbeth Van der Auwera
Corinne De Permentier, Denis Ducarme, Charles Michel
Rosaline Mouton, Peter Vanvelthoven
Juliette Boulet, Fouad Lahssaini
Patrick Dewael, Sabien Lahaye-Battheu
Gerolf Annemans, Peter Logghe
Joseph George, Benoît Lutgen

C. — Membre sans voix délibérative / Niet-stemgerechtigd lid:

INDEP-ONAFH Laurent Louis

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	:	Parti Socialiste
MR	:	Mouvement Réformateur
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
sp.a	:	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
VB	:	Vlaams Belang
cdH	:	centre démocrate Humaniste
FDF	:	Fédéralistes Démocrates Francophones
LDD	:	Lijst Dedecker
MLD	:	Mouvement pour la Liberté et la Démocratie
INDEP-ONAFH	:	Indépendant-Onafhankelijk

Abréviations dans la numérotation des publications:		Afkortingen bij de nummering van de publicaties:	
DOC 53 0000/000:	Document parlementaire de la 53 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif	DOC 53 0000/000:	Parlementair document van de 53 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA:	Questions et Réponses écrites	QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral	CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV:	Compte Rendu Analytique	CRABV:	Beknopt Verslag
CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)	CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN:	Séance plénière	PLEN:	Plenum
COM:	Réunion de commission	COM:	Commissievergadering
MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Commandes:
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.lachambre.be
courriel : publications@lachambre.be

Bestellingen:
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.dekamer.be
e-mail : publications@dekamer.be

Les publications sont imprimées exclusivement sur du papier certifié FSC

De publicaties worden uitsluitend gedrukt op FSC gecertificeerd papier

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission a examiné ces propositions de loi jointes au cours de ses réunions des 9 janvier, 16 et 23 avril, 15 mai et 11 décembre 2013 et 8 janvier 2014.

I. — EXPOSÉS INTRODUCTIFS

A. Proposition de loi (Charles Michel, Carina Van Cauter, Daniel Bacquelaine, Marie-Christine Marghem, Philippe Goffin) modifiant la loi hypothécaire du 16 décembre 1851 afin d'instaurer des privilèges en faveur des victimes d'infractions pénales, DOC 53 2428/001

Mme Carina Van Cauter (Open Vld), coauteure de la proposition de loi, indique que la proposition de loi à l'examen vise à introduire deux nouveaux privilèges, l'un sur les meubles, l'autre sur les immeubles du condamné, au profit de la partie civile, pour les dommages et intérêts dus par le condamné en réparation du préjudice qu'elle a subi du fait d'une infraction pénale. Pour le surplus, il est renvoyé aux développements de la proposition de loi (DOC 53 2428/001, p. 1-5).

B. Proposition de loi (Olivier Maingain, Damien Thiéry, Bernard Clerfayt) modifiant la loi hypothécaire du 16 décembre 1851 afin d'établir un privilège en faveur des victimes d'infractions pénales, DOC 53 2436/001

La proposition de loi à l'examen introduit un nouveau privilège au profit des victimes d'infractions pénales pour les dommages et intérêts qui leur sont dus en réparation du préjudice subi.

II. — DISCUSSION GÉNÉRALE

Mme Daphné Dumery (N-VA) ne doute pas des bonnes intentions des auteurs des deux propositions de loi. Elle se demande cependant si ces propositions peuvent véritablement améliorer la situation des victimes. Il existe d'ores et déjà quatorze privilèges. Dans quelle mesure un nouveau privilège peut-il encore s'avérer salubre?

M. Christian Brotcorne (cdH) fait observer que les propositions de loi à l'examen s'inscrivent dans une tendance générale visant à renforcer le statut juridique

Dames en Heren,

Uw commissie heeft deze samengevoegde wetsvoorstellen besproken tijdens haar vergaderingen van 9 januari, 16 en 23 april, 15 mei en 11 december 2013 en 8 januari 2014.

I. — INLEIDENDE UITEENZETTINGEN

A. Wetsvoorstel (Charles Michel, Carina Van Cauter, Daniel Bacquelaine, Marie-Christine Marghem, Philippe Goffin) tot wijziging van de hypotheekwet van 16 december 1851, teneinde voorrechten in te stellen ten gunste van de slachtoffers van strafbare feiten, DOC 53 2428/001

Mevrouw Carina Van Cauter (Open Vld), mede-indienster van het wetsvoorstel, legt uit dat het wetsvoorstel de bedoeling heeft om ten gunste van de burgerlijke partij twee nieuwe voorrechten in te stellen, respectievelijk op de roerende en op de onroerende goederen van de veroordeelde. Die voorrechten in verband met de schadevergoeding die de veroordeelde moet betalen, dragen bij tot het herstel van de schade die de burgerlijke partij als gevolg van het strafbaar feit heeft geleden. Voor het overige wordt verwezen naar de toelichting bij het wetsvoorstel (DOC 53 2428/001, blz. 1-5).

B. Wetsvoorstel (Olivier Maingain, Damien Thiéry, Bernard Clerfayt) tot wijziging van de hypotheekwet van 16 december 1851, teneinde een voorrecht in te stellen ten gunste van de slachtoffers van strafbare feiten, DOC 53 2436/001

Dit wetsvoorstel strekt ertoe ten gunste van de slachtoffers van strafbare feiten een nieuw voorrecht in te stellen in verband met de hen verschuldigde vergoeding tot herstel van de geleden schade.

II. — ALGEMENE BESPREKING

Mevrouw Daphné Dumery (N-VA) twijfelt niet aan de goede bedoelingen van de indieners van beide wetsvoorstellen. Wel vraagt zij zich af of deze voorstellen de situatie van de slachtoffers ook werkelijk kan verbeteren. Nu al bestaan er niet minder dan veertien voorrechten. In welke mate kan een bijkomend voorrecht dan nog soelaas bieden?

De heer Christian Brotcorne (cdH) merkt op dat de voorliggende wetsvoorstellen passen in een algemene tendens die gericht is op de versterking van de

de la victime d'infractions. Pour pouvoir se prononcer sur les propositions de manière précise, il serait utile que la commission dispose de données chiffrées concernant le nombre de cas pouvant éventuellement relever de leur champ d'application.

Reste de surcroît à savoir si les privilèges visés peuvent l'emporter sur le privilège du Trésor ou s'ils entrent en concurrence avec celui-ci.

Dans ce cadre, M. Brotcorne demande s'il y a des répercussions budgétaires pour le Trésor et, dans l'affirmative, quelle est leur ampleur. Il se demande également si cela n'a pas de conséquences pour le Fonds d'aide aux victimes d'actes intentionnels de violence et aux sauveteurs occasionnels.

Mme Sonja Becq (CD&V) soutient l'objectif poursuivi par les auteurs des propositions de loi. Elle a toutefois également plusieurs interrogations analogues à celles des intervenants précédents.

Dans quel rapport s'inscrit ce privilège par rapport à l'aide qui est offerte par le Fonds d'aide aux victimes d'actes intentionnels de violence et aux sauveteurs occasionnels.

Dispose-t-on de statistiques qui démontrent la nécessité d'instaurer pareil privilège? Quelles sont les chances de réaliser le privilège et qui supportera les coûts relatifs à son enregistrement?

Mme Valérie Déom (PS) souscrit aux questions et observations de l'intervenante précédente concernant l'efficacité et la faisabilité de la réglementation proposée. Accessoirement, elle relève qu'il faut veiller à ce que l'instauration du privilège n'ait pas d'effets négatifs sur les droits de la défense et le droit à se faire assister par un avocat, à qui le privilège a été accordé en garantie des frais qu'il a exposés pour la défense d'un condamné en matière pénale.

Mme Carina Van Cauter (Open Vld) explique que le Fonds d'aide aux victimes d'actes intentionnels de violence et aux sauveteurs occasionnels n'intervient qu'en cas d'insolvabilité. Elle fait observer que la proposition de loi dont elle est coauteure touche à une question fondamentale: qui doit indemniser le dommage causé par des faits de violence, la société ou ceux qui les ont commis? L'intervenante estime, quant à elle, qu'il faut en premier lieu se retourner contre l'auteur de violences.

rechtspositie van het slachtoffer van misdrijven. Om de voorstellen nauwkeurig te kunnen beoordelen, zou het nuttig zijn dat de commissie beschikt over cijfergegevens over het aantal gevallen dat mogelijk in aanmerking komt om onder hun toepassingsgebied te vallen.

Bijkomend rijst de vraag of de beoogde voorrechten het voorrecht van de Schatkist kunnen primeren of er in concurrentie mee komen.

In dat verband wenst de heer Brotcorne te weten of er budgettaire gevolgen zijn voor de Staat en, zo ja, wat de omvang ervan is. Hij vraagt zich ook af of er geen gevolgen zijn voor het Fonds tot hulp aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan de occasionele redders.

Mevrouw Sonja Becq (CD&V) ondersteunt de bedoeling van de indieners van de wetsvoorstellen. Zij heeft evenwel ook vragen die gelijkaardig zijn aan die van de vorige sprekers.

Hoe verhoudt dit voorrecht zich tot de steun die geboden wordt door het Fonds tot hulp aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan de occasionele redders.

Bestaan er statistieken die aantonen dat er nood is aan de invoering van een dergelijk voorrecht? Wat zijn de kansen op realisatie van het voorrecht en wie zal de kosten dragen voor de registratie van het voorrecht?

Mevrouw Valérie Déom (PS) onderschrijft de vragen en de opmerkingen van de vorige spreker over de doeltreffendheid en haalbaarheid van de voorgestelde regeling. Bijkomend merkt zij op dat men er dient over te waken dat de invoering van het voorrecht geen negatieve gevolgen heeft voor de rechten van verdediging en het recht op de bijstand van een advocaat, aan wie het voorrecht is toegekend tot zekerheid van de kosten die hij gemaakt heeft voor de verdediging van een veroordeelde in strafzaken.

Mevrouw Carina Van Cauter (Open Vld) legt uit dat het Fonds tot hulp aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan de occasionele redders slechts tussenkomt in gevallen van insolventie. Zij merkt op dat het door haar mede-ingediende wetsvoorstel een fundamentele kwestie aanraakt: wie moet instaan voor de vergoeding van de schade die veroorzaakt wordt door gewelddaden, de maatschappij of de daders? De spreker is zelf van oordeel dat in de eerste plaats de dader moet worden aangesproken.

En outre, Mme Van Cauter répond que le privilège ne donne pas lieu à des frais d'enregistrement. Les frais d'exécution sont bien entendu à charge de l'auteur.

En réponse à l'observation de Mme Déom concernant le privilège de l'avocat, l'intervenante indique qu'il faut d'abord indemniser les frais de procédure.

III. — DISCUSSION DES ARTICLES ET VOTES

Article 1er

Cet article contient le fondement constitutionnel de la compétence.

Il ne donne lieu à aucune observation.

*
* *

L'article 1er est adopté à l'unanimité.

Art. 2

Cet article tend à insérer un 3^oter dans l'article 19 de la loi hypothécaire du 16 décembre 1851.

Mme Marie-Christine Marghem (MR) précise que le nouveau privilège général sur les meubles est inséré à un rang de préférence élevé, après les dettes sociales. En effet, les auteurs de la proposition de loi estiment que, outre les frais faits dans l'intérêt de tous les créanciers (article 19, 1°), les frais funéraires (article 19, 2°), les frais de derniers soins (article 19, 3°) ou les dettes sociales (article 19, 3^obis), la réparation du dommage de la victime par le condamné doit avoir une priorité absolue (article 19, 3^oter proposé).

À la suite des auditions du 15 mai 2013, elle présente l'*amendement n° 1* (DOC 53 2428/003).

Elle explique que, lors des auditions, le professeur Van Compernelle a souligné qu'il ne fallait pas introduire de distinction non justifiée entre la partie civile qui se constitue devant une juridiction pénale et la victime d'une infraction qui aurait saisi une juridiction ordinaire des dommages et intérêts résultant de l'infraction.

Voorts repliceert mevrouw Van Cauter dat er geen registratiekosten aan het voorrecht verbonden zijn. De uitvoeringskosten vallen uiteraard ten laste van de dader.

Als antwoord op de opmerking van mevrouw Déom aangaande het voorrecht van de advocaat, stelt de spreekster dat eerst de rechtsplegingskosten moeten worden vergoed.

III. — ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN STEMMINGEN

Art. 1

Dit artikel betreft de grondwettelijke bevoegdheidsgrondslag.

Er worden over dit artikel geen opmerkingen gemaakt.

*
* *

Artikel 1 wordt eenparig aangenomen.

Art. 2

Dit artikel strekt tot de invoeging van een 3^oter in artikel 19 van de hypotheekwet van 16 december 1851.

Mevrouw Marie-Christine Marghem (MR) verduidelijkt dat het nieuw algemeen voorrecht op de roerende goederen een hoge graad van voorrang, na de sociale schulden, krijgt. De indieners van het wetsvoorstel gaan er immers van uit dat naast de gerechtskosten in het gemeenschappelijk belang van de schuldeisers (artikel 19, 1°), de begrafenis kosten (artikel 19, 2°), de kosten voor laatste zorgverstrekking (artikel 19, 3°) of de sociale schulden (artikel 19, 3^obis), de vergoeding door de veroordeelde van de schade die het slachtoffer heeft geleden, absolute voorrang moet krijgen (voorgesteld artikel 19, 3^oter).

Naar aanleiding van de hoorzittingen van 15 mei 2013 dient zij *amendement nr. 1* in (DOC 53 2428/003).

Zij legt uit dat tijdens de hoorzittingen professor Van Compernelle beklemtoond heeft dat geen onverantwoord onderscheid mag worden gemaakt tussen de burgerlijke partij voor een strafgerecht en het slachtoffer van een strafbaar feit dat voor een gewone rechtbank vergoeding zou eisen van de schade die door het

Dans les deux cas, la faute reste toujours l'infraction et les dommages et intérêts la réparation du préjudice découlant de l'infraction.

Le professeur Van Compernelle a également souligné qu'il fallait préciser si les dommages et intérêts devaient être définitifs, c'est-à-dire établis en vertu d'une décision coulée en force de chose jugée. L'amendement inscrit clairement ce principe dans la loi. Cela ne fait cependant pas obstacle au bénéfice d'une exécution provisoire qui serait ordonnée par le premier juge. De cette manière, la victime, même si l'appel est suspensif, disposerait d'un titre pour saisir et participer aux voies d'exécution sur le patrimoine du condamné.

Enfin, elle fait remarquer que le professeur Van Compernelle estime qu'il peut se justifier d'exclure du privilège le subrogé légal de la victime pour autant que cela soit clairement inscrit dans la loi. La partie civilement responsable ainsi que l'assureur qui indemniserait la victime ne seront pas subrogés dans le privilège.

L'amendement n° 1 répond à ces observations.

Mme Marie-Christine Marghem et consorts introduisent ensuite l'*amendement n° 5* (DOC 2428/005) qui tend à remplacer, au 3ter proposé dans l'article 19 de la loi hypothécaire, les mots "en réparation du préjudice qu'elle a subi du fait d'une infraction pénale" par les mots "en réparation du préjudice physique ou psychique résultant directement d'un acte intentionnel de violence constitutif d'une infraction pénale".

Mme Marghem précise que la proposition de loi a pour objectif de permettre à la victime d'obtenir réparation de son préjudice sur les biens meubles (article 2 de la proposition) et immeubles (article 3 de la proposition) du condamné, et ce avant certains autres créanciers actuellement privilégiés. Il apparaît normal de limiter ces nouveaux privilèges aux cas les plus graves, à savoir les préjudice physiques ou psychiques dus à des actes intentionnels de violence. Bien qu'il s'agisse évidemment de permettre à la victime d'être indemnisée plus facilement, ce privilège ne peut pas s'appliquer, par exemple, à une infraction aux biens.

En outre, Mme Marghem souligne le fait que cette proposition de loi ne modifie pas fortement l'ordre prévu par la législation actuellement. En effet, des privilèges

strafbaar feit zou zijn veroorzaakt. In de beide gevallen blijft de schuld altijd het strafbaar feit en blijft de schadevergoeding altijd het herstel van de uit het strafbaar feit voortvloeiende schade.

Professor Van Compernelle heeft ook onderstreept dat gepreciseerd moet worden of de schadevergoeding definitief moet zijn, dat wil zeggen vastgesteld krachtens een in kracht van gewijsde gegane beslissing. Met dit amendement wordt dat beginsel duidelijk in de wet verankerd. Dit staat echter niet in de weg aan een voorlopige tenuitvoerlegging die door de eerste rechter zou zijn gelast. Aldus zou het slachtoffer, ook al is het beroep opschortend, over een reden beschikken om de zaak aanhangig te maken bij een rechtbank en deel te nemen aan de middelen van tenuitvoerlegging op het vermogen van de veroordeelde.

Tot slot merkt zij op dat volgens professor Van Compernelle het verantwoord kan zijn de wettelijk gesubrogeerde van het slachtoffer uit te sluiten van het voorrecht, mits dat duidelijk in de wet wordt opgenomen. De burgerrechtelijk aansprakelijke partij en de verzekeraar die het slachtoffer zouden vergoeden, zullen niet in het voorrecht worden gesubrogeerd.

Amendement nr. 1 komt tegemoet aan deze opmerkingen.

Mevrouw Marie-Christine Marghem c.s. dient vervolgens *amendement nr. 5* (DOC 53 2428/005) in, dat ertoe strekt in het voorgestelde punt 3ter van artikel 19 van de hypotheekwet, de woorden "als vergoeding voor de schade die zij als gevolg van een strafbaar feit heeft geleden" te vervangen door de woorden "als vergoeding voor de lichamelijke of psychische schade als rechtstreeks gevolg van een opzettelijke gewelddaad die een strafbaar feit vormt".

Mevrouw Marghem preciseert dat het wetsvoorstel er beoogt voor te zorgen dat het slachtoffer vóór bepaalde andere thans bevoorrechte schuldeisers een schadevergoeding kan krijgen op de roerende goederen (artikel 2 van het wetsvoorstel) en op de onroerende goederen (artikel 3 van het wetsvoorstel) van de veroordeelde. Het lijkt normaal dat die nieuwe voorrechten worden beperkt tot de zwaarste gevallen, met name de lichamelijke of psychische schade als rechtstreeks gevolg van een opzettelijke gewelddaad. Het gaat er uiteraard om dat het slachtoffer gemakkelijker wordt vergoed, maar dat voorrecht mag bijvoorbeeld niet gelden voor een misdrijf tegen goederen.

Voorts beklemtoont mevrouw Marghem dat het wetsvoorstel de orde waarin de wetgeving thans voorziet, niet grondig wijzigt. Essentiële voorrechten zoals de

essentiels tels que les frais de justice faits dans l'intérêt commun des créanciers, les frais funéraires, les frais de dernière maladie pendant un an et les dettes sociales restent prioritaires par rapport au privilège introduit ici pour les victimes. Ce privilège vient en quelque sort suppléer l'action parfois longue et fastidieuse devant le Fonds d'aide aux victimes d'actes intentionnels de violence.

M. Christian Brotcorne (cdH) souligne l'importance de ces amendements n°s 5 et 6 (voir art. 3 ci-dessous), sachant que, si l'indemnisation des victimes est essentielle, il fallait cependant faire très attention aux modifications apportées et notamment les risques pour le budget de la justice. Ces amendements conservent la nature de l'objectif visé tout en limitant les cas d'application aux victimes touchées dans le cadre d'actes intentionnels. Le lien qui est fait avec le Fonds d'aide aux victimes permet une meilleure sécurité budgétaire. La Cour des Comptes avait d'ailleurs indiqué dans son avis qu'"à mesure que ces chances d'indemnisation augmentent en raison du privilège, le risque diminue de devoir faire intervenir le "fonds spécial d'aide aux victimes de faits intentionnels de violence et aux sauveteurs occasionnels" (fonds d'aide aux victimes) pour certaines victimes." (DOC 53 2428/002, p. 6). Cet amendement entre parfaitement dans le cas de figure visé par la Cour des Comptes.

Mme Daphné Dumery (N-VA) soutient elle aussi ces amendements. Elle regrette néanmoins le fait que la proposition de loi crée encore un privilège supplémentaire, alors qu'il aurait selon elle été plus judicieux de revoir et d'actualiser l'ensemble de ces privilèges.

Le représentant de la ministre de la Justice indique que la ministre soutient la proposition de loi, a fortiori suite à ces amendements permettant de limiter fortement toute répercussion négative pour le trésor public.

*
* *

Les amendements n°s 1 et 5 sont successivement adoptés à l'unanimité.

L'article 2, tel qu'amendé, est adopté à l'unanimité.

gerechtskosten die worden gedaan in het gemeenschappelijk belang van de schuldeisers, de begrafenis-kosten, de laatste ziektekosten gedurende één jaar en de sociale schulden blijven voorrang genieten op het in dezen voor de slachtoffers ingestelde voorrecht. Dat voorrecht komt in zekere zin in de plaats van de soms langdurige en omslachtige procedure bij het Fonds tot hulp aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan de occasionele redders.

De heer Christian Brotcorne (cdH) onderstreept het belang van de amendementen nrs. 5 en 6 (zie art. 3 hieronder), met dien verstande dat de schadeloosstelling van de slachtoffers weliswaar belangrijk is, maar dat ook acht moest worden geslagen op de aangebrachte wijzigingen en meer bepaald de risico's voor de begroting voor justitie. Deze amendementen sporen met de geest van de beoogde doelstelling, maar beperken het toepassingsgebied tot de gevallen van de slachtoffers die in het raam van opzettelijke daden worden getroffen. Door te voorzien in een koppeling met het Fonds slachtofferhulp kan een grotere budgettaire zekerheid worden gewaarborgd. Overigens had het Rekenhof in zijn advies aangegeven dat "(i)n de mate dat die kans op vergoeding door het voorrecht toeneemt, (...) de kans [vermindert] dat het "bijzonder fonds tot hulp aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan de occasionele redders" (fonds slachtofferhulp) bepaalde slachtoffers zal vergoeden" (DOC 53 2428/002, blz. 6). Dit amendement is volledig in overeenstemming met de situatie die het Rekenhof beoogt.

Ook *mevrouw Daphné Dumery (N-VA)* steunt die amendementen. Toch betreurt ze dat het wetsvoorstel nog een bijkomend voorrecht instelt, terwijl het volgens haar verstandiger zou geweest zijn al die voorrechten te herzien en bij de tijd te brengen.

De vertegenwoordiger van de minister van Justitie geeft aan dat de minister het wetsvoorstel steunt, zeker na deze amendementen die ervoor zorgen dat elke mogelijke ongunstige weerslag voor de Schatkist sterk verminderd wordt.

*
* *

De amendementen nrs. 1 en 5 worden achtereenvolgens en eenparig aangenomen.

Het aldus geamendeerde artikel 2 wordt eenparig aangenomen.

Art. 3

Cet article vise à insérer un 5°bis dans l'article 27 de la loi hypothécaire du 16 décembre 1851.

Mme Marie-Christine Marghem (MR) explique que le nouveau privilège sur les immeubles en faveur des victimes est inséré directement avant celui de l'État, visé à l'article 27, 6°.

À la suite des auditions du 15 mai 2013 et dans le prolongement de son amendement n° 1 à l'article 2, elle présente un amendement n° 2 (DOC 53 2428/003). Elle renvoie à son commentaire à propos de l'article 2.

La membre présente ensuite un amendement n° 4 (DOC 53 2428/004) tendant à compléter le 5°bis proposé par un alinéa. Afin de ne pas créer d'effets indésirables, l'amendement prévoit que, tout comme le privilège général sur les immeubles du Trésor public prévu dans la loi du 5-15 septembre 1807, le privilège de la victime, sur les biens immeubles du condamné, pour les dommages et intérêts dus en réparation du préjudice s'exercera après les hypothèques légales ou conventionnelles si l'hypothèque a été préalablement inscrite.

M. Christian Brotcorne (cdH) fait observer que cette problématique n'est pas simple. Il constate que les amendements ne touchent pas aux privilèges des particuliers, mais bien à ceux de l'État. Par conséquent, il s'agit en l'occurrence d'un choix politique qui demande réflexion.

Mme Marie-Christine Marghem (MR) comprend cet argument. Les créanciers d'un condamné qui dispose d'un immeuble hypothéqué n'ont pas à subir la suppression de leur privilège, puisque leur créance est antérieure à la condamnation coulée en force de chose jugée et à l'infraction commise. Cet ordre de privilège constitue un choix politique. Il convient toutefois que les faits à l'origine de l'infraction n'aient aucun lien avec la créance privilégiée susvisée.

Une autre situation est celle du débiteur qui a organisé son insolvabilité. Il convient d'opérer une balance entre les intérêts de la victime et les intérêts de la collectivité, par le biais du Fonds d'aide aux victimes d'actes intentionnels de violence et aux sauveteurs occasionnels. Le Trésor occupe une autre position dans l'ordre des privilèges. Certains impôts ne seront donc

Art. 3

Dit artikel strekt tot invoeging van een 5°bis in artikel 27 van de hypotheekwet van 16 december 1851.

Mevrouw Marie-Christine Marghem (MR) legt uit dat het nieuwe voorrecht op de onroerende goederen ten gunste van de slachtoffers wordt ingevoegd onmiddellijk vóór het in artikel 27, 6°, bedoelde voorrecht van de Staat.

Naar aanleiding van de hoorzittingen van 15 mei 2013 en in het verlengde van haar amendement nr. 1 op artikel 2, dient zij amendement nr. 2 in (DOC 53 2428/003). Zij verwijst naar haar toelichting bij de bespreking van artikel 2.

Het lid dient vervolgens amendement nr. 4 in dat strekt tot de aanvulling van het voorgestelde 5°bis met een lid (DOC 53 53 2428/004). Teneinde geen ongewenste effecten te creëren, bepaalt dit amendement dat, net als voor het in de wet van 5-15 september 1807 vervatte algemeen voorrecht op de onroerende goederen van de Openbare Schatkist, het voorrecht van het slachtoffer op de onroerende goederen van de veroordeelde, voor de schadevergoeding die verschuldigd is als vergoeding voor de schade, wordt uitgeoefend na de wettelijke en bedongen hypotheeken, als de hypotheek van tevoren werd ingeschreven.

De heer Christian Brotcorne (cdH) merkt op dat dit vraagstuk niet eenvoudig is. Hij stelt vast dat de amendementen weliswaar niet raken aan het voorrecht van particulieren, maar wel aan dat van de Staat. Het gaat hier derhalve over een politieke keuze die enige reflectie vergt.

Mevrouw Marie-Christine Marghem (MR) begrijpt dat argument. De schuldeisers van een veroordeelde die over een gehypothekeerd onroerend goed beschikt, moeten hun voorrecht niet verliezen aangezien hun schuldvordering dateert van vóór de in kracht van gewijsde gegane veroordeling en van vóór het gepleegde misdrijf. Die volgorde van voorrechten is een politieke keuze. Er mag echter geen enkel verband bestaan tussen de feiten die aan het misdrijf ten grondslag liggen en de voormelde bevoorrechte schuldvordering.

De situatie van de schuldenaar die zijn onvermogen heeft bewerkstelligd, is iets anders. De belangen van het slachtoffer en die van de samenleving moeten tegen elkaar worden afgewogen, via het Fonds tot hulp aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan de occasionele redders. In de volgorde van de voorrechten bekleedt de Schatkist een andere positie. Sommige

plus recouverts. Les pouvoirs publics peuvent récupérer certaines sommes qui seraient perdues par le biais du Fonds précité si l'ordre des privilèges était différent. De tels calculs sont cependant extrêmement complexes et dépendent, en une certaine mesure, de critères aléatoires car dépendant du patrimoine des auteurs d'actes.

Le représentant du ministre souscrit aux amendements n°s 1 à 4.

Mme Marie-Christine Marghem (MR) et consorts introduisent l'amendement n° 6 (DOC 53 2428/005) qui tend à remplacer, au 5^obis proposé dans l'article 27 de la loi hypothécaire, les mots "en réparation du préjudice qu'elle a subi du fait d'une infraction pénale" par les mots "en réparation du préjudice physique ou psychique résultant directement d'un acte intentionnel de violence constitutif d'une infraction pénale". Mme Marghem se réfère à la justification de l'amendement n° 5.

*
* *

Les amendements n°s 4, 2 et 6 sont successivement adoptés à l'unanimité.

L'article 3, tel qu'amendé, est adopté à l'unanimité.

Art. 4 (nouveau)

Mme Marie-Christine Marghem (MR) et consorts présentent l'amendement n° 3 (DOC 53 2428/003) tendant à insérer un nouvel article 38/1 dans la loi hypothécaire du 16 décembre 1851. Cet amendement répond à une remarque technique émise par le représentant du SPF Finances lors des auditions.

belastingen zullen dus niet meer worden ingevorderd. De overheid kan bepaalde bedragen recupereren die in geval van een andere volgorde van de voorrechten via het voormelde Fonds verloren zouden zijn gegaan. Dergelijke berekeningen zijn echter uiterst ingewikkeld en hangen in zekere mate af van criteria die onzeker zijn omdat ze verband houden met het vermogen van de daders.

De vertegenwoordiger van de minister schaart zich achter de amendementen nrs. 1 tot 4.

Mevrouw Marie-Christine Marghem (MR) c.s. dient amendement nr. 6 (DOC 53 2428/005) in, dat ertoe strekt om in artikel 27 van de hypotheekwet, in het voorgestelde 5^obis, de woorden "als vergoeding voor de schade die zij als gevolg van een strafbaar feit heeft geleden" te vervangen door de woorden "als vergoeding voor de lichamelijke of psychische schade als rechtstreeks gevolg van een opzettelijke gewelddaad die een strafbaar feit vormt". Mevrouw Marghem verwijst naar de verantwoording van amendement nr. 5.

*
* *

De amendementen nrs. 4, 2 en 6 worden achtereenvolgens en eenparig aangenomen.

Het aldus geamendeerde artikel 3 wordt eenparig aangenomen.

Art. 4 (nieuw)

Mevrouw Marie-Christine Marghem (MR) c.s. dient amendement nr. 3 in tot invoeging van een nieuw artikel (DOC 53 2428/003). Het amendement beoogt de invoeging van een artikel 38/1 in de hypotheekwet van 16 december 1851 en komt tegemoet aan een technische opmerking die de vertegenwoordiger van de FOD Financiën heeft geformuleerd tijdens de hoorzittingen.

*
* *

L'amendement n° 3, introduisant l'article 4 (*nouveau*), est adopté à l'unanimité.

*
* *

L'application de l'article 82,1 du Règlement n'a pas été demandée.

L'ensemble de la proposition de loi DOC 53 2428/001, telle qu'amendée, est adopté à l'unanimité.

Par conséquent, la proposition de loi jointe devient sans objet (DOC 53 2436/001).

Les rapporteurs,

La présidente,

Özlem ÖZEN
Christian BROTCORNE

Kristien
VAN VAERENBERGH

Articles nécessitant une mesure d'exécution (article 78.2, alinéa 4, du Règlement): *néant*

*
* *

Amendement nr. 3, dat ertoe strekt een artikel 4 (*nieuw*) in te voegen, wordt eenparig aangenomen.

*
* *

Er wordt niet gevraagd artikel 82, 1 van het Reglement toe te passen.

Het gehele, aldus geamendeerde wetsvoorstel DOC 53 2428/001 wordt eenparig aangenomen.

Het samengevoegde wetsvoorstel (DOC 53 2436/001) vervalt bijgevolg.

De rapporteurs,

De voorzitter,

Özlem ÖZEN
Christian BROTCORNE

Kristien
VAN VAERENBERGH

Artikelen die een uitvoeringsmaatregel (artikel 78.2, vierde lid, van het Reglement) vereisen: *nihil*

ANNEXE

BIJLAGE

AUDITION DU 15 MAI 2013

Au cours de la réunion du 15 mai 2013, les personnes suivantes ont été entendues:

- M. Jacques Van Compernelle, professeur émérite de l'UCL;
- M. Léon-Hubert Oldenhove de Guertechin, président de la commission pour l'aide financière aux victimes d'actes intentionnels de violence et aux sauveteurs occasionnels;
- M. Johnny Van Impe et M. Johan Espeel, représentants du ministre des Finances, chargé de la Fonction Publique;
- Mme Annie Devos, directrice générale des Maisons de Justice au SPF Justice

1. EXPOSÉS

1.1. Exposé de M. Jacques Van Compernelle, professeur émérite de l'UCL

M. Jacques Van Compernelle, professeur émérite de l'UCL, rappelle que la proposition de loi modifiant la loi hypothécaire du 16 décembre 1851 afin d'instaurer des privilèges en faveur des victimes d'infractions pénales¹ et la proposition de loi modifiant la loi hypothécaire du 16 décembre 1851 afin d'établir un privilège en faveur des victimes d'infractions pénales² ont en commun de donner un privilège général sur les meubles de l'auteur des faits aux victimes d'infractions pénales. Par ailleurs, la première proposition de loi (DOC 53 2428/001 et 2) accorde aussi un privilège sur immeuble à la victime d'une infraction pénale. L'orateur rappelle les objectifs de ces propositions de loi qui sont identiques. Elles visent à éviter que des victimes soient confrontées à l'insolvabilité du condamné dont le patrimoine serait insuffisant ou lorsque d'autres privilèges, comme des créances fiscales ou de l'ONSS notamment, viendraient déjà absorber la part utile des éléments saisissables de ce patrimoine. Ces propositions visent donc à créer une cause de préférence permettant aux victimes d'infractions pénales de passer avant certains autres créanciers sur les meubles du condamné. L'objectif, en définitive, est d'assurer une meilleure indemnisation du condamné, ainsi qu' alléger, indirectement, le fonds

¹ DOC 53 2428/001 et 002

² DOC 53 2436/001 et 002

HOORZITTING VAN 15 MEI 2013

Tijdens de vergadering van 15 mei 2013 werden de volgende personen gehoord:

- de heer Jacques Van Compernelle, emeritus hoogleraar aan de UCL;
- de heer Léon-Hubert Oldenhove de Guertechin, voorzitter van de Commissie voor financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan de occasionele redders;
- de heren Johnny Van Impe en Johan Espeel, vertegenwoordigers van de minister van Financiën, belast met Ambtenarenzaken;
- mevrouw Annie Devos, directeur-generaal van de Dienst Justitiehuisen bij de FOD Justitie

1. Uiteenzettingen

1.1. Uiteenzetting van de heer Jacques Van Compernelle, emeritus hoogleraar aan de UCL

De heer Jacques Van Compernelle, emeritus hoogleraar aan de UCL, brengt in herinnering dat het wetsvoorstel tot wijziging van de hypotheekwet van 16 december 1851, teneinde voorrechten in te stellen ten gunste van de slachtoffers van strafbare feiten¹ en het wetsvoorstel tot wijziging van de hypotheekwet van 16 december 1851, teneinde een voorrecht in te stellen ten gunste van de slachtoffers van strafbare feiten² als gemeenschappelijk kenmerk hebben dat ze ertoe strekken de slachtoffers van strafbare feiten een algemeen voorrecht toe te kennen op de roerende goederen van de pleger van die feiten. Bovendien verleent het eerstgenoemde wetsvoorstel (DOC 53 2428/001) de slachtoffers van strafbare feiten ook een voorrecht op de onroerende goederen van de pleger van de feiten. De spreker gaat dieper in op die identieke doelstellingen. De beide wetsvoorstellen moeten helpen te voorkomen dat de slachtoffers te maken krijgen met de insolventie van de veroordeelde. Die insolventie kan het gevolg zijn van het feit dat het vermogen van de veroordeelde ontoereikend is, of dat de bruikbare elementen van het voor beslag vatbare vermogen al zouden zijn ingepalmd door andere bevoorrechte schuldeisers, zoals de belastingdiensten of de RSZ. Met andere woorden: de wetsvoorstellen

¹ DOC 53 2428/001 en 002.

² DOC 53 2436/001 en 002.

d'aide aux victimes d'actes intentionnels de violence qui intervient subsidiairement.

L'orateur examine ces propositions, concernant le volet du privilège mobilier, sous les 4 aspects que sont le rang, l'assiette, les bénéficiaires et la créance garantie.

Concernant le rang, premièrement, l'orateur précise que les propositions insèrent un 3ter à l'article 19 de la loi hypothécaire du 16 décembre 1851.

Ceci a pour conséquence que les dommages et intérêts dus par le condamné à la partie civile ne seront primés que par les frais de justice civils faits dans l'intérêt commun des créanciers, comme par exemple les frais d'une saisie conservatoire privilégiés à l'égard de tous les créanciers intéressés par la conservation; par les frais funéraires, mais aussi les frais de dernière maladie; et enfin la créance sociale de protection des rémunérations.

Les dommages et intérêts dus par le condamné à la partie civile passeront, par contre, avant tous les autres privilèges, comme notamment les créances fiscales et de l'ONSS.

L'orateur rappelle aussi qu'en vertu de l'article 26, les privilèges généraux sont toujours primés par les privilèges spéciaux (le privilège du vendeur, du bailleur, du créancier gagiste et du créancier conservateur de la chose). Le rang du privilège de la victime d'une infraction pénale est donc très important, et ces propositions de loi placent ce privilège en rang extrêmement utile.

Le deuxième aspect retenu par l'orateur concerne l'assiette du privilège. Il s'agit d'un privilège général sur les meubles corporels et incorporels, comme par exemple les comptes ou les obligations. Il faut aussi que ces meubles soient saisissables, le privilège visant à écarter la loi de l'égalité des créanciers dans le cadre d'un concours.

behelzen een recht van voorrang, op grond waarvan de slachtoffers van strafbare feiten prioriteit krijgen op bepaalde andere schuldeisers, wat hun aanspraak op de roerende goederen van de veroordeelde betreft. *In fine* is het de bedoeling dat het slachtoffer beter wordt vergoed, met als nevenvoordeel dat het subsidiair optredende Fonds voor hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden minder financiële inspanningen moet leveren.

De spreker analyseert het aspect "voorrecht op roerend vermogen" dat in de wetsvoorstellen aan bod komt, vanuit vier invalshoeken: de rangorde, de grondslag, de begunstigen en de gewaarborgde schuldvordering.

Wat de rangorde betreft, geeft de spreker aan dat de beide wetsvoorstellen een 3ter invoegen in artikel 19 van de hypotheekwet van 16 december 1851.

Het gevolg daarvan is dat de door de veroordeelde aan de burgerlijke partij verschuldigde schadevergoeding voorrang moet geven aan de burgerrechtelijke gerechtskosten die in het gemeenschappelijk belang van de schuldeisers werden gemaakt (bijvoorbeeld de voor een bewarend beslag gemaakte kosten ten behoeve van alle schuldenaars die bij dat beslag belang hebben); ook de begrafeniskosten, de laatste ziektekosten en de sociale schuldvordering ter bescherming van de lonen krijgen voorrang.

De door de veroordeelde aan de burgerlijke partij verschuldigde schadevergoeding komt daarentegen vóór alle andere voorrechten zoals, met name, alle fiscale schuldvorderingen en de schuldvorderingen van de RSZ.

Voorts herinnert de spreker eraan dat, overeenkomstig artikel 26 van de hypotheekwet, de bijzondere voorrechten altijd voorrang hebben op de overige algemene voorrechten (dat van de verkoper, de verhuurder, de pandhoudende schuldeiser en de schuldeiser-bewaarder van het goed). De rangorde van het voorrecht van het slachtoffer van een strafbaar feit is dus van zeer groot belang; de ter bespreking voorliggende wetsvoorstellen zorgen voor een bijzonder gunstige rangorde.

Het tweede, door de spreker onderzochte aspect is de grondslag van het voorrecht. Het gaat om een algemeen voorrecht op de lichamelijke en niet-lichamelijke roerende goederen, zoals rekeningen of obligaties. Tevens moeten die roerende goederen vatbaar zijn voor beslag, aangezien het voorrecht tot doel heeft het beginsel van de gelijkheid uit te schakelen wanneer er verschillende schuldeisers in het geding zijn.

M. Van Compernelle rappelle par ailleurs que ce privilège a vocation à s'exercer aussi sur les immeubles: il s'agit là d'un privilège subsidiaire sur immeuble, ne s'appliquant qu'après l'apurement de toutes les créances hypothécaires et privilégiées sur immeuble, et qui a donc peu de valeur économique.

L'orateur formule différentes remarques en ce qui concerne la question des bénéficiaires du privilège, prévu par ces deux propositions de loi. Il note tout d'abord une différence de rédaction entre ces propositions: là où la proposition de loi DOC 53 2428/001 et 002 accorde le privilège à la "partie civile"³, la proposition de loi DOC 53 2436/001 et 002 l'accorde à la "victime"⁴. L'orateur est d'avis qu'il ne faut pas faire de distinction entre ces catégories, pour éviter de créer une discrimination non justifiée entre, d'une part, la partie civile qui se constitue devant une juridiction pénale, et, d'autre part, la victime d'une infraction qui aurait saisi la juridiction ordinaire de l'action en dommages et intérêts. Dans les deux cas, la faute reste toujours l'infraction. L'orateur est donc d'avis qu'il serait plus judicieux de parler de "victime", dans la mesure où, en parlant de "partie civile", on limiterait le privilège aux seules personnes qui se seraient constituées partie civile devant la juridiction pénale.

En outre, la proposition de loi DOC 53 2436/001 et 002 accorde ce privilège aussi aux ayants droit de la victime, au contraire de la proposition de loi DOC 53 2428/001 et 002. Selon M. Van Compernelle, il paraît normal que le privilège soit accordé aux ayants droit qui subissent un préjudice matériel et/ou moral.

La loi devra cependant préciser ce qu'on entend par cette notion, en d'autres termes, quels sont les degrés d'ayants droit visés par cette disposition. Cette précision est essentielle car la jurisprudence est de stricte interprétation en matière de dérogation au principe de l'égalité des créanciers; en l'absence de précision dans la loi, le juge devra donc s'en tenir au droit commun. En outre, les ayants droit n'hériteront pas seulement du préjudice matériel, mais aussi le cas échéant du préjudice moral, spécialement en cas de décès de la victime ayant souffert longtemps avant de décéder.

D'autre part, qu'en est-il des victimes indirectes, lorsqu'il n'y a pas décès de la victime? L'orateur mentionne l'exemple des parents d'un mineur qui doit suivre des traitements thérapeutiques lourds et coûteux à la

Vervolgens brengt de heer Van Compernelle in herinnering dat dit voorrecht eveneens bedoeld is om op de onroerende goederen betrekking te hebben. Het gaat dan om een subsidiair voorrecht op een onroerend goed, dat pas uitvoering kan krijgen nadat alle hypothecaire en bevoorrechte schuldvorderingen op dat onroerende goed zijn ingelost, wat impliceert dat de economische waarde gering is.

De spreker formuleert een aantal opmerkingen met betrekking tot de begunstigten van het door de beide wetsvoorstellen beoogde voorrecht. Allereerst stipt hij aan dat de wetsvoorstellen een verschillende formulering bevatten: wetsvoorstel DOC 53 2428/001 en 002 kent het voorrecht aan de "burgerlijke partij" toe³, terwijl wetsvoorstel DOC 53 2436/001 en 002) dat aan het "slachtoffer" doet⁴. Volgens de spreker maakt men beter geen onderscheid tussen die beide categorieën, om aldus een onterechte ongelijke behandeling te voorkomen tussen wie zich voor een strafrechtbank burgerlijke partij stelt, en wie als slachtoffer van een strafmisdrijf een vordering tot schadevergoeding heeft ingesteld voor een gewone rechtbank. In de twee gevallen blijft het begane feit een misdrijf. De spreker vindt dan ook dat het begrip "slachtoffer" passender is, omdat het begrip "burgerlijke partij" het beoogde voorrecht zou beperken tot wie zich voor een strafrechtbank burgerlijke partij heeft gesteld.

Bovendien beoogt wetsvoorstel DOC 53 2436/001 en dat voorrecht ook aan de rechthebbenden van het slachtoffer toe te kennen, in tegenstelling tot wetsvoorstel DOC 53 2428/001 en volgens de heer Van Compernelle lijkt het normaal dat dit voorrecht wordt toegekend aan de rechthebbenden die materiële en/of morele schade lijden.

De wet zal echter moeten aangeven wat men onder dat begrip verstaat, met andere woorden, op welke graden van rechthebbenden die bepaling slaat. Die precisering is essentieel want in de rechtspraak wordt de afwijking van het principe van de gelijkheid van de schuldeisers beperkend geïnterpreteerd. Zonder precisering in de wet zal de rechter zich dus aan het gemeen recht moeten houden. Bovendien zullen de rechthebbenden niet alleen te maken krijgen met materiële schade, maar in voorkomend geval ook met morele schade, in het bijzonder als het slachtoffer vóór zijn overlijden veel heeft geleden.

Wat is voorts de situatie voor de indirecte slachtoffers als het slachtoffer niet overlijdt? De spreker geeft als voorbeeld het geval van ouders van een minderjarige

³ DOC 53 2428/001, p.6

⁴ DOC 53 2436/001, p.6

³ DOC 53 2428/001, blz. 6.

⁴ DOC 53 2436/001, blz. 6.

suite d'une infraction. Ce dépenses sont-elles aussi privilégiées? Le texte devrait être clarifié à ce sujet.

L'orateur aborde ensuite la question essentielle de la subrogation. Qu'en est-il de l'assureur, du civilement responsable, qui va payer la victime? C'est souvent le cas par exemple en cas d'infraction de roulage. En vertu du droit commun, celui qui est subrogé dans les droits et les obligations est aussi subrogé dans le privilège. L'intention du législateur est-il de laisser jouer le droit commun de la subrogation légale au profit de l'assureur ou du civilement responsable? Le texte doit être plus clair à ce propos, et une exclusion formelle le cas échéant doit y être prévue.

Il faut préciser enfin si le texte de la proposition vise tant les personnes physiques que les personnes morales. Ces dernières peuvent en effet être victimes d'escroquerie, d'abus de confiance ou encore de faux en écriture. Seule une exclusion formelle des personnes morales dans le texte peut limiter le privilège aux personnes physiques, ce qui, selon le professeur Van Compennolle, est justifiable sans être discriminatoire, considérant qu'il s'agit d'un acte d'équité au profit des personnes souffrant physiquement, moralement et financièrement d'une infraction, à l'exclusion du préjudice purement financier qui serait subi par une personne morale.

L'orateur aborde ensuite l'aspect de la créance garantie, dans le cadre de ce privilège mobilier. Là où la proposition de loi DOC 53 2428/001 et 002 parle de "dommages et intérêts dus par le condamné"⁵, la proposition de loi DOC 53 2436/001 et 002 mentionne les "victimes d'une infraction"⁶.

Selon M. Van Compennolle, on peut considérer que la créance consiste en les dommages et intérêts accordés par le juge en liaison causale directe avec une infraction établie. Il n'y a donc pas matière à privilège en cas d'acquiescement, mais il faut une condamnation. En cas de suspension du prononcé, on considère généralement aussi qu'il y a constat d'une infraction. Par ailleurs, on parle bien de tous les dommages et intérêts couverts par le privilège, soit l'intégralité du préjudice, sans plafonds ni forfait. La question de savoir s'il faut un jugement coulé en force de chose jugée risque également de se poser un jour. Si le jugement doit être coulé en force de chose jugée, il s'agit des dommages et intérêts définitivement fixés par la décision, et, s'il y a appel en matière pénale, l'appel a un effet suspensif. L'article 173

die een zware en dure therapeutische behandeling moet volgen als gevolg van een strafbaar feit. Zal ook voor die uitgaven een voorrecht gelden? De tekst zou in dat opzicht moeten worden verduidelijkt.

Vervolgens brengt de spreker de heel belangrijke kwestie van de indeplaatsstelling te berde. *Quid* met de verzekeraar of de burgerrechtelijk aansprakelijke, die het slachtoffer moet vergoeden? Dat is vaak het geval met verkeersovertradingen. Krachtens het gemeen recht komt wie in de plaats treedt inzake rechten en plichten ook in de plaats inzake voorrechten. Is de wetgever van plan het gemeen recht in verband met de wettelijke indeplaatsstelling te doen gelden ten behoeve van de verzekeraar of de burgerrechtelijk aansprakelijke? De tekst moet terzake duidelijker zijn en in voorkomend geval moet hij in een formele uitsluiting voorzien.

Tot slot moet worden aangegeven of het wetsvoorstel zowel op de natuurlijke personen als op de rechtspersonen slaat. Rechtspersonen kunnen immers het slachtoffer zijn van oplichting, misbruik van vertrouwen of valsheid in geschrifte. Alleen een formele uitsluiting van de rechtspersonen in de tekst kan het voorrecht beperken tot de natuurlijke personen. Dat kan volgens professor Van Compennolle gerechtvaardigd worden zonder dat het discriminerend is, aangezien het gaat om een daad van billijkheid ten behoeve van personen die fysiek, moreel en financieel lijden als gevolg van een strafbaar feit, met uitsluiting van de louter financiële schade die een rechtspersoon zou lijden.

Vervolgens gaat de spreker in op de verzekerde schuldvordering in het kader van dit roerend voorrecht. In wetsvoorstel DOC 53 2428/001 en is sprake van "de schadevergoeding die de veroordeelde verschuldigd is"⁵, terwijl wetsvoorstel DOC 53 2436/001 en het heeft over "de slachtoffers van een strafbaar feit"⁶.

Volgens de heer Van Compennolle kan men ervan uitgaan dat de schuldvordering bestaat in de schadevergoeding die de rechter toekent in een rechtstreeks oorzakelijk verband met een bewezen strafbaar feit. In geval van vrijspraak is er dus geen grond voor een voorrecht. Er moet een veroordeling zijn. In geval van opschorting van de uitspraak gaat men er ook doorgaans van uit dat een strafbaar feit is vastgesteld. Voorts heeft men het over de volledige door het voorrecht gedekte schadevergoeding, dat wil zeggen de volledige schade, zonder bovengrens of forfait. Ook de vraag of er een in kracht van gewijsde gegaan vonnis moet zijn, dreigt ooit te rijzen. Als het vonnis in kracht van gewijsde moet zijn gegaan, gaat het om een schadevergoeding die definitief wordt bepaald door de beslissing, en in geval van

⁵ DOC 53 2428/001, p.6

⁶ DOC 53 2436/001, p.6

⁵ DOC 53 2428/001, blz. 6.

⁶ DOC 53 2436/001, blz. 6.

du Code d'instruction criminelle permet à la juridiction pénale, notamment pour les intérêts civils, d'accorder l'exécution provisoire, ce qui donne un titre à la victime lui permettant de saisir et de participer aux voies d'exécution sur le patrimoine du débiteur. D'autre part, la créance vise la totalité du préjudice pour n'importe quelle infraction. L'orateur rappelle que d'autres propositions de lois déposées par le passé avaient limité ce privilège aux victimes d'infractions criminelles — soit pouvant être punies d'une peine criminelle, même s'il y a correctionnalisation ultérieure —, ce qui n'est pas le cas de ces deux propositions en discussion. Selon l'orateur, il n'y a pas de raison de limiter le privilège aux victimes d'infractions criminelles uniquement, des délits pouvant entraîner des conséquences aussi graves que des crimes.

L'orateur poursuit son exposé en donnant son avis concernant le privilège général sur immeuble prévu par la proposition de loi DOC 53 2428/1 et 2. Les privilèges sur immeubles, hormi les hypothèques, ne sont pas très connus. Il en existe cependant en vertu de l'article 27 de la loi hypothécaire, comme le privilège du vendeur ou du donateur notamment. Ces privilèges impliquent une constatation de créance, lors de la transcription de l'acte, par le conservateur des hypothèques. La créance est généralement tout à fait circonscrite lors de la transcription de l'acte à la conservation des hypothèques.

Nous sommes ici devant une créance relativement indéterminée, qui ne prend sa détermination définitive que lors d'une décision coulée en force de chose jugée. Il faudra en effet un acte qui n'est plus susceptible de contestation. La publicité requise fait que ce privilège sera inscrit à son rang, et prendra date à la date de son inscription. Il sera donc primé par les autres privilèges déjà inscrits et par les hypothèques ayant pris rang avant ce privilège. On ne connaît pas, en Belgique, de privilège occulte sur immeuble, sauf le privilège des frais de justice sur immeuble, qui ne sont toutefois pas d'une grande importance pécuniaire. Il est donc tout à fait logique, selon l'orateur, que la proposition de loi DOC 53 2428/001 et 002 prévoit l'inscription du privilège.

En conclusion, M. Van Compernelle salue l'intention de ces deux propositions de loi, qui sont de nature à favoriser l'indemnisation de la victime, même si un privilège suppose évidemment qu'il existe un patrimoine saisissable.

hoger beroep in strafzaken is dat beroep opschortend. Artikel 173 van het Wetboek van strafvordering staat de strafrechter, onder meer voor de burgerlijke belangen, toe de vonnissen bij voorraad uitvoerbaar te verklaren, wat het voor het slachtoffer mogelijk maakt beslag te laten leggen en deel te nemen aan de middelen van tenuitvoerlegging op het vermogen van de schuldenaar. Bovendien slaat de schuldvordering voor om het even welk strafbaar feit op de volledige schade. De spreker herinnert eraan dat in vroegere wetsvoorstellen dat voorrecht werd beperkt tot de slachtoffers van criminele misdrijven — dat wil zeggen misdrijven waarvoor een criminele straf kan worden opgelegd, ook al is er naderhand correctionalisatie —, wat niet het geval is voor de beide voorliggende wetsvoorstellen. Er is volgens de spreker geen enkele reden om het voorrecht te beperken tot de slachtoffers van criminele misdrijven, aangezien wanbedrijven even ernstige gevolgen kunnen hebben als misdaden.

Vervolgens licht de spreker zijn standpunt toe over het in wetsvoorstel DOC 53 2428/001 en vervatte algemeen voorrecht op onroerende goederen. Met uitzondering van de hypotheeken zijn de voorrechten op onroerende goederen niet zeer bekend. Er bestaat er echter een krachtens artikel 27 van de hypotheekwet, zoals onder meer het voorrecht van de verkoper of van de schenker. Die voorrechten impliceren een vaststelling van de schuldvordering bij de overschrijving van de akte door de hypotheekbewaarder. Bij de overschrijving van de akte bij de hypotheekbewaring is de schuldvordering doorgaans volledig afgebakend.

Wij hebben hier te maken met een vrij onbepaalde schuldvordering, die alleen in geval van een in kracht van gewijsde gegane beslissing definitief wordt bepaald. Er zal immers een akte moeten zijn die niet meer kan worden betwist. Door de vereiste openbaarheid zal dat voorrecht op zijn rang worden ingeschreven en zal het ingaan op de dag dat het wordt ingeschreven. De andere voorrechten die al ingeschreven zijn en de hypotheeken die vóór dat voorrecht rang hebben genomen, zullen voorrang hebben op dat voorrecht. Verdoken voorrechten op onroerende goederen zijn onbekend in België, met uitzondering van het voorrecht van de gerechtskosten op onroerende goederen die trouwens nooit over veel geld gaan. Het is volgens de spreker dus volkomen logisch dat wetsvoorstel DOC 53 2428/001 en in de inschrijving van dat voorrecht voorziet.

Tot besluit verheugt de heer Van Compernelle zich over het voornemen in beide wetsvoorstellen, die een betere vergoeding van het slachtoffer inhouden, zelfs al veronderstelt een voorrecht uiteraard een vermogen dat vatbaar is voor beslag.

1.2. Exposé de M. Léon-Hubert Oldenhove de Guertechin, président de la commission pour l'aide financière aux victimes d'actes intentionnels de violence et aux sauveteurs occasionnels

M. Léon-Hubert Oldenhove de Guertechin, président de la commission pour l'aide financière aux victimes d'actes intentionnels de violence et aux sauveteurs occasionnels, soutient les raisonnements développés par M. Van Compernelle concernant les aspects techniques de ces propositions de loi. Il souligne, en outre, qu'il faut faire preuve de prudence lorsqu'on décide de toucher aux privilèges, car la création de nouveaux privilèges a pour conséquence logique d'en faire reculer d'autres d'un rang.

L'orateur rappelle ensuite les conditions dans lesquelles l'aide financière est octroyée par la commission prévue par la loi du 1er août 1985 portant des mesures fiscales et autres est octroyée par la commission. En outre, il indique que la victime doit agir afin d'obtenir l'indemnisation de son préjudice; l'intervention de la commission est donc subsidiaire à l'intervention de l'auteur de l'infraction, des mécanismes de sécurité sociale applicables, et des assurances privées.

L'orateur précise que la commission pour l'aide financière n'intervient que pour les victimes d'actes intentionnels de violence. Les actes non intentionnels de violence, comme par exemple le cas de la catastrophe de Ghislenghien, ne sont pas visés par l'intervention de la commission. Elle intervient à l'égard des victimes directes, soit celles qui ont subi physiquement la violence. En cas de décès, les héritiers de la victime directe ne peuvent pas agir devant la commission à la place de la victime décédée du moins lorsque le décès n'est pas dû à l'acte intentionnel de violence. La loi vise cependant certaines victimes indirectes (c.-à-d., les proches d'une victime décédée à la suite d'un acte intentionnel de violence) qui peuvent demander une aide du chef de leur préjudice propre, consistant en leur perte d'affection et certains frais matériels comme les frais funéraires. La loi a prévu, en outre, une catégorie particulière qui vise les parents d'un enfant victime d'une infraction, pour lesquels la commission peut apporter plusieurs types d'aides financières. Premièrement, il s'agit de l'aide à l'enfant victime, qui concerne donc le préjudice personnel de l'enfant, et qui sera placée sur un compte auquel les parents ne peuvent pas toucher. Il existe ensuite une aide qui concerne le préjudice personnel des parents qui souffrent de voir leur enfant souffrir et peuvent en outre avoir une série de frais matériels pour soigner leur enfant. Cette aide aux parents est relativement limitée.

1.2. Uiteenzetting door de heer Léon-Hubert Oldenhove de Guertechin, voorzitter van de Commissie voor financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan de occasionele redders

De heer Léon-Hubert Oldenhove de Guertechin, voorzitter van de Commissie voor financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan de occasionele redders, onderschrijft het betoog van de heer Van Compernelle in verband met de technische aspecten van die wetsvoorstellen. Hij benadrukt voorts dat men voorzichtig moet zijn als men beslist aan de voorrechten te raken, want als men nieuwe voorrechten creëert, is het logische gevolg dat er andere worden achtergesteld.

De spreker herinnert vervolgens aan de voorwaarden waaronder financiële hulp door de Commissie wordt verleend; die zijn bepaald bij de wet van 1 augustus 1985 houdende fiscale en andere bepalingen. Bovendien geeft hij aan dat het slachtoffer een eis moet instellen om schadeloosstelling te verkrijgen; het optreden van de Commissie is dus subsidiair aan wat de dader van het misdrijf, bepaalde mechanismen van het toepasbare socialezekerheidsstelsel en privéverzekeringen aan schadevergoedingen betalen.

Hij preciseert dat de Commissie voor Financiële Hulp alleen tegemoetkomt voor slachtoffers van opzettelijke gewelddaden. Niet-opzettelijke gewelddaden, zoals de ramp in Gellingen, vallen niet onder de dekking van de Commissie. Zij komt tegemoet ten aanzien van de directe slachtoffers, dat wil zeggen degenen die fysiek geweld hebben geleden. De erfgenamen van een overleden rechtstreeks slachtoffer (dat niet overleden is als rechtstreeks gevolg van een opzettelijke gewelddaad) kunnen bij diens overlijden geen eis instellen bij de Commissie. Daarentegen helpt de Commissie de indirecte slachtoffers (nl. bepaalde naasten van een slachtoffer dat overleden is ten gevolge van een opzettelijke gewelddaad), op grond van hun eigen nadeel, dat bestaat in het verlies van genegenheid en bepaalde materiële kosten, zoals begrafeniskosten. De wet heeft daarenboven voorzien in een bijzondere categorie, te weten de ouders van een kind dat het slachtoffer is van een strafbaar feit, voor wie de Commissie verschillende soorten financiële hulp kan bieden. Het gaat in de eerste plaats om hulp aan het kind-slachtoffer — dus met betrekking tot het persoonlijk nadeel van het kind — die op een bankrekening wordt gezet waar de ouders geen toegang toe hebben. Voorts is er hulp in verband met het persoonlijk nadeel van de ouders, die afzien doordat zij hun kind zien lijden en die daarenboven een reeks materiële kosten kunnen hebben om hun kind te verzorgen. Die hulp aan de ouders is vrij beperkt.

L'orateur précise encore que la commission intervient dans 2 cas: lorsque l'auteur des faits est inconnu ou lorsque l'auteur des faits est insolvable. En vertu du principe de la subsidiarité de l'aide, la victime doit démontrer les démarches entreprises, devant les tribunaux civils ou pénaux ainsi que vis-à-vis des organismes de sécurité sociale et des assurances, pour obtenir une indemnisation. L'aide de la commission est limitée et plafonnée et elle ne se confond pas avec l'indemnisation qui est un principe général de responsabilité civile.

Selon l'orateur, la création d'un nouveau privilège en faveur de la victime ou de la partie civile n'est évidemment d'aucun secours si l'auteur est inconnu et ce privilège a une valeur beaucoup plus morale que pratique lorsque l'auteur est insolvable. Environ 25 % des interventions du fonds visent des faits commis par des auteurs inconnus, le restant des cas étant des faits commis par des auteurs insolubles. La question est de savoir dans combien de cas le privilège proposé permettrait à la victime d'obtenir une indemnisation avant d'avoir recours à la commission. Selon l'orateur, ce nombre serait assez limité. Il indique que la commission est en général peu exigeante concernant le résultat des démarches entreprises par la victime. Dès lors que l'indemnisation par l'auteur apparaît comme illusoire, la commission ne demande pas la preuve que toutes ces démarches ont été effectivement entreprises. En pratique, lorsque les auteurs ont les moyens de le faire, ils tentent d'indemniser les parties civiles avant le procès afin d'avoir une meilleure chance d'être condamnés plus légèrement. La proposition de loi n'apportera pas, selon l'orateur, de solution aux victimes d'infractions commises par des auteurs ruinés par la procédure pénale, notamment à cause de leur détention et des provisions payées aux avocats avant toute saisie.

L'orateur précise ensuite que la loi de 1985 prévoit une subrogation de l'État pour les montants de l'aide accordée aux victimes par la commission aux victimes. La commission est obligée de signaler systématiquement au SPF Finances les cas où cette subrogation peut être exercée dès lors que l'auteur des faits est connu. Le montant de la subrogation est limité au montant le plus bas entre le montant de l'aide accordée par la commission et le montant de la condamnation civile par le tribunal.

L'orateur considère, en conclusion, ce privilège comme un geste en faveur des victimes, devant permettre une meilleure récupération du préjudice subi. Ce

De spreker preciseert dat de Commissie optreedt in twee gevallen: wanneer de dader onbekend is of wanneer de dader insolvent is. Krachtens het principe dat de hulp subsidiair is, moet het slachtoffer om financiële hulp te verkrijgen, bewijzen stappen te hebben gezet bij de burgerlijke en strafrechtelijke rechtbanken, alsook ten aanzien van de socialezekerheids- en verzekeringsinstellingen. De hulp van de Commissie is beperkt, met bovengrenzen, en mag niet worden verward met de schadeloosstelling, dat een algemeen beginsel van de burgerlijke aansprakelijkheid is.

Volgens de spreker is de instelling van een nieuw voorrecht ten gunste van het slachtoffer of de burgerlijke partij uiteraard van geen enkel nut als de dader niet bekend is; dat voorrecht heeft ook veeleer morele dan praktische waarde als de dader insolvent is. Ongeveer 25% van de tegemoetkomingen van het Fonds betreffen beoogen feiten die gepleegd zijn door onbekenden; de overige gevallen zijn feiten die gepleegd zijn door insolvente daders. De vraag is in hoeveel gevallen het voorgestelde voorrecht het slachtoffer de mogelijkheid zou bieden om schadeloosstelling te verkrijgen alvorens zich tot de Commissie te wenden. Volgens de spreker zou het om een vrij beperkt aantal gaan. Hij geeft aan dat de Commissie in het algemeen niet veeleisend is met betrekking tot het resultaat van de door het slachtoffer ondernomen stappen. Als schadeloosstelling door de dader een illusie blijkt te zijn, vraagt de Commissie niet naar het bewijs dat al die stappen ook daadwerkelijk zijn gezet. Als de daders daartoe de middelen hebben, proberen zij in de praktijk de burgerlijke partijen vóór het proces te vergoeden, om hun kansen te vergroten om tot een mildere straf veroordeeld te worden. Het wetsvoorstel zal volgens de spreker geen oplossing aanreiken voor de slachtoffers van misdrijven die gepleegd zijn door daders die als gevolg van de strafrechtspleging geruïneerd zijn (als gevolg van hun detentie en de provisies die zij vóór enige inbeslagneming aan hun advocaten hebben betaald).

De spreker preciseert vervolgens dat de wet van 1985 voorziet in subrogatie door de Staat voor de bedragen die de Commissie als hulp aan de slachtoffers heeft verleend. Als de dader bekend is, is de Commissie verplicht de FOD Financiën stelselmatig mee te delen waar subrogatie mogelijk is. Het bedrag van de subrogatie is beperkt tot het laagste bedrag tussen dat wat door de Commissie wordt toegekend en het bedrag van de burgerlijke veroordeling door de rechtbank.

De spreker vindt dit voorrecht tot slot een gebaar voor de slachtoffers, dat een beter herstel van de geleden schade mogelijk moet maken. Dat nieuwe voorrecht

nouveau privilège pourrait en outre être favorable pour le budget de la commission pour l'aide aux victimes, même si la Cour des comptes a souligné, dans son avis, le fait que l'État pourrait être préjudicié par le recul d'un rang de son propre privilège⁷. M. Oldenhove de Guertechin craint cependant que ce privilège soit, dans les faits, plus symbolique que pratique.

1.3. *Exposé de MM. Johnny Van Impe et Johan Espeel, représentants du ministre des Finances*

M. Johnny Van Impe, directeur de l'administration générale de la perception et du recouvrement du SPF Finances et représentant du ministre des Finances, précise que l'administration du recouvrement a rédigé une note explicative pour le ministre des Finances. Elle comprend les lignes de force suivantes.

Premièrement, il est évident que les victimes d'infractions doivent être indemnisées.

En même temps, l'administration n'est cependant pas favorable à l'instauration d'un nouveau privilège tel qu'il est prévu par les deux propositions de loi. M. Van Impe explique que la situation budgétaire ne s'y prête pas. L'administration souligne en outre l'existence du Fonds pour l'aide financière aux victimes d'actes intentionnels de violence et aux sauveteurs occasionnels, qui peut procéder à des interventions financières par le biais de la commission du même nom.

M. Johan Espeel, premier attaché au SPF Finances et représentant du ministre des Finances, déclare en premier lieu adhérer à l'exposé du professeur Van Compernelle.

Deuxièmement, il est favorable à ce que, si on adoptait une des deux réglementations proposées, on prévoie également que le privilège sur les immeubles ne puisse être inscrit qu'après que le jugement de condamnation a été passé en force de chose jugée. Sinon, on court le risque qu'au cas où le jugement serait réformé, le bien grevé ait déjà été exproprié et qu'il faille entamer une procédure civile en vue de rectifier les choses. Cela doit être évité à tout prix.

Si l'on devait quand même choisir d'autoriser l'inscription immédiate (c'est-à-dire avant que le jugement n'ait force de chose jugée), il faudrait en tout cas songer à modifier l'article 92 de la loi hypothécaire. Il faudrait

zou ook goed zijn voor het budget van zijn Commissie, al heeft het Rekenhof in zijn advies opgemerkt dat de Staat nadeel zou kunnen ondervinden doordat zijn eigen voorrecht met één rang daalt⁷. De spreker vreest echter dat dit voorrecht in de praktijk meer symbolisch dan feitelijk zal zijn.

1.3. *Uiteenzetting van de heren Johnny Van Impe en Johan Espeel, vertegenwoordigers van de minister van Financiën*

De heer Johnny Van Impe, directeur bij de algemene administratie Inning en Invordering van de FOD Financiën en vertegenwoordiger van de minister van Financiën, preciseert dat de administratie van de invordering voor de minister van Financiën een toelichtende nota heeft opgesteld. Die bevat de volgende krachtlijnen.

In de eerste plaats is het vanzelfsprekend dat de slachtoffers van misdrijven moeten worden vergoed.

Tezelfdertijd is de administratie evenwel geen voorstander van het instellen van een nieuw voorrecht zoals dat waarin door de beide wetsvoorstellen wordt voorzien. De heer Van Impe legt uit dat de budgettaire toestand zich hier niet toe leent. De administratie wijst bovendien op het bestaan van het voor financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke misdrijven en aan occasionele redders dat via de gelijknamige commissie die financiële tussenkomsten kan doen.

De heer Johan Espeel, eerste attaché bij de FOD Financiën en vertegenwoordiger van de minister van Financiën, sluit zich in de eerste plaats aan bij de uiteenzetting van professor Van Compernelle.

Ten tweede is hij er voorstander van dat, mocht men een van de beide voorgestelde regelingen aannemen, men ook bepaalt dat het onroerend voorrecht pas kan worden ingeschreven nadat het veroordelende vonnis in kracht van gewijsde is gegaan. Zoniet loopt men het gevaar dat, in het geval dat het vonnis zou worden hervormd, het bezwaarde goed reeds is uitgewonnen en dat er een burgerrechtelijke procedure moet worden aangevat om een en ander recht te zetten. Dat moet te allen prijze worden vermeden.

Zou men er toch voor opteren om de onmiddellijke inschrijving (dat wil zeggen voordat het vonnis kracht van gewijsde heeft) toe te laten, dan moet er in elk geval worden gedacht aan een wijziging van artikel 92

⁷ DOC 53 2428/002, p.6

⁷ DOC 53 2438/002, blz. 6.

dès lors y prévoir qu'une radiation de l'inscription du privilège peut intervenir en cas de réformation du jugement qui a fait naître le privilège. L'arrêt par lequel la personne initialement condamnée est acquittée pourrait alors faire office de titre de radiation de l'inscription.

Troisièmement, M. Espeel indique qu'il ne suffit peut-être pas de modifier l'article 27 de la loi hypothécaire. Une série d'aspects, comme le moment où le rang est pris sont réglés par les articles 37 et suivants de la loi hypothécaire. L'intervenant propose de régler également tous ces aspects de manière étanche sur le plan juridique en ce qui concerne le privilège proposé. Il opte pour le remplacement de l'article 38*bis* de la loi hypothécaire (l'actuel article 38*bis* devenant l'article 38*ter*), dans lequel est réglé l'inscription du privilège. À cet égard, on pourrait par exemple choisir de rendre le privilège obligatoire dans les deux mois suivant le prononcé du jugement, étant entendu que ce privilège peut être occulte pendant maximum deux mois. En outre, il pourrait être prévu qu'en cas d'inscription tardive, le privilège ne prendra rang que le jour de ladite inscription.

1.4. **Exposé de Mme Annie Devos, directrice générale des Maisons de Justice au SPF Justice**

Mme Annie Devos, directrice générale des Maisons de Justice au SPF Justice, ne s'estime pas compétente pour formuler des commentaires sur les aspects techniques des deux propositions de lois en discussion. Elle insiste cependant sur l'impact pour les victimes de ce type de proposition. Les maisons de justice rencontrent environ 12 000 victimes par an, auxquelles elles apportent un soutien durant la procédure pénale mais aussi au niveau de l'exécution des peines. Le problème rencontré le plus souvent est celui de l'insolvabilité de l'auteur, auquel on peut lier la perception d'impunité de celui-ci. Les maisons de justice travaillent avec les auteurs des infractions dans le cadre des suivis de libérations conditionnelles, d'alternatives à la détention préventive, dans le cadre probatoire en défense sociale. Dans la plupart des dispositifs conditionnels, des conditions sont liées à l'indemnisation des victimes. Globalement, la population touchée est très peu capable d'indemniser ses victimes. L'oratrice souligne donc la bonne intention de ces propositions de lois, mais elle reste assez dubitative concernant leur effectivité dans la pratique.

van de hypotheekwet. Daarin zou dan moeten worden bepaald dat er een doorhaling van de inschrijving van het voorrecht kan gebeuren bij hervorming van het vonnis dat het voorrecht heeft doen ontstaan. Het arrest waarbij de oorspronkelijk veroordeelde persoon wordt vrijgesproken, zou dan kunnen gelden als titel om de inschrijving door te halen.

Ten derde wijst de heer Espeel erop dat het wellicht niet volstaat om artikel 27 van de hypotheekwet te wijzigen. Een aantal praktische aspecten, zoals het ogenblik waarop de rang wordt ingenomen, worden geregeld in artikel 37 en volgende van de hypotheekwet. De spreker stelt voor om een al deze aspecten ook op een juridisch sluitende wijze te regelen met betrekking tot het voorgestelde voorrecht. Hij opteert voor de vervanging van artikel 38*bis* van de hypotheekwet (het bestaande artikel 38*bis* zou worden hernoemd tot 38*ter*), waarin dan de inschrijving van het voorrecht concreet wordt geregeld. Men zou er daarbij bijvoorbeeld kunnen voor opteren om de inschrijving van het voorrecht binnen de twee maanden na de uitspraak van het vonnis verplichtend te stellen, met dien verstande dat dit voorrecht gedurende maximaal twee maanden occult kan zijn. Bijkomend zou kunnen worden bepaald dat, in het geval dat er laattijdig wordt ingeschreven, het voorrecht slechts rang zal innemen op de dag van de inschrijving.

1.4. **Uiteenzetting door mevrouw Annie Devos, directeur-generaal van de Dienst Justitieuizen bij de FOD Justitie**

Mevrouw Annie Devos, directeur-generaal van de Dienst Justitieuizen bij de FOD Justitie, acht zichzelf niet bevoegd om commentaar te leveren op de technische aspecten van de twee ter bespreking voorliggende wetsvoorstellen. Wel beklemtoont zij de impact die dergelijke teksten kunnen hebben voor de slachtoffers. De justitieuizen ontvangen jaarlijks ongeveer 12 000 slachtoffers, aan wie ze niet alleen ondersteuning bieden tijdens de strafrechtspleging, maar ook bij de strafuitvoering. Het vaakst rijzende knelpunt is insolventie van de dader, wat mede tot de perceptie kan leiden dat de betrokkene zijn straf ontloopt. De justitieuizen werken met de daders van de misdrijven samen in het kader van de *follow-up* van voorwaardelijke invrijheidstellingen, bij alternatieven voor voorlopige hechtenis en in verband met probatie tot bescherming van de maatschappij. Bij de meeste voorwaardelijke regelingen gelden er voorwaarden voor de schadeloosstelling van de slachtoffers. Over het algemeen zijn de betrokkenen amper bij machte de slachtoffers te vergoeden. De spreekster beklemtoont dan ook de goede bedoelingen van deze wetsvoorstellen, maar twijfelt er behoorlijk sterk aan of die in de praktijk wel doelmatig zullen zijn.

Par ailleurs, elle rappelle qu'une étude de l'Institut National de Criminologie et de Criminalistique réalisée par Inge Vanfraechem et Anne Lemonne⁸ montre que les victimes ne sont pas toujours uniquement demandeuses d'un remboursement des dommages rencontrés. D'autres démarches de justice réparatrice peuvent être soutenues, comme des excuses, une rencontre ou d'autres moyens pouvant contribuer à un processus d'acceptation.

Mme Devos revient enfin sur la Directive européenne du 25 octobre 2012⁹, qui demandait aux états membres de soutenir les mesures encourageant les auteurs d'infraction dans l'indemnisation des victimes, qui donne une indication assez claire sur l'esprit dans lequel on doit positionner la politique en faveur des victimes au niveau des états membres. Le plus grand problème reste cependant le manque de moyens des auteurs.

2. Questions et observations des membres et échange de vues

Mme Sophie De Wit (N-VA) demande l'avis des orateurs concernant la problématique de l'insolvabilité des auteurs des infractions. Pour éviter que ces derniers n'organisent leur insolvabilité, peut-on imaginer mettre en place une sorte de saisie conservatoire? Il faudrait alors adapter cet aspect de la législation aussi le cas échéant.

M. Olivier Maingain (FDF) comprend les doutes des orateurs concernant l'effectivité des propositions de lois mais il considère néanmoins que celles-ci relèvent d'un choix politique visant à accorder ce privilège aux victimes. Les orateurs n'ont pas exprimé d'objection de principe à ce choix politique, il n'y a donc selon lui aucune raison de se priver de cette mesure, qui pourrait s'avérer très utile dans les cas où l'auteur dispose d'un patrimoine. Ces propositions n'empêchent pas non plus que d'autres mesures, plus étendues, soient prises à l'avenir.

⁸ <http://nicc.fgov.be/node/339>

⁹ Directive 2012/29/UE du Parlement européen et du Conseil du 25 octobre 2012 établissant des normes minimales concernant les droits, le soutien et la protection des victimes de la criminalité et remplaçant la décision-cadre 2001/220/JAI du Conseil

Voorts herinnert zij eraan dat uit een onderzoek van het Nationaal Instituut voor Criminologie en Criminalistiek, dat werd verricht door de dames Inge Vanfraechem en Anne Lemonne⁸, blijkt dat de slachtoffers niet altijd vragende partij zijn voor alleen maar terugbetaling van de geleden schade. In het kader van het herstelrecht kan ook werk worden gemaakt van andere maatregelen, zoals verontschuldiging, een ontmoeting of andere middelen die kunnen bijdragen tot een aanvaardingsproces.

Tot slot komt mevrouw Devos terug op de EU-richtlijn van 25 oktober 2012⁹, waarbij de lidstaten werd verzocht maatregelen te ondersteunen die de daders van strafbare feiten aanmoedigen de slachtoffers te vergoeden; zulks geeft vrij duidelijk de strekking aan van het slachtofferbeleid dat de lidstaten moeten voeren. De grootste moeilijkheid blijft echter dat het de daders aan middelen ontbreekt.

2. Vragen en opmerkingen van de leden — Gedachtewisseling

Mevrouw Sophie De Wit (N-VA) vraagt naar de mening van de sprekers over het vraagstuk van de insolventie van de daders van strafbare feiten. Is het, om te voorkomen dat laatstgenoemden zich onvermogen maken, denkbaar een soort van bewarend beslag in te stellen? In voorkomend geval zou ook dat aspect van de wetgeving moeten worden bijgestuurd.

De heer Olivier Maingain (FDF) begrijpt weliswaar de twijfels van de sprekers omtrent de doelmatigheid van de wetsvoorstellen, maar volgens hem is het een beleidskeuze om de slachtoffers dat voorrecht te verlenen. De sprekers hebben geen principieel bezwaar tegen die beleidskeuze geuit; naar zijn mening is er dus geen enkele reden om zich die maatregel te ontszeggen, die uitermate nuttig zou kunnen blijken in de gevallen waarin de dader geld heeft. Deze wetsvoorstellen beletten al evenmin dat in de toekomst nog andere, verstrekkender maatregelen worden getroffen.

⁸ <http://nicc.fgov.be/node/339>

⁹ Richtlijn 2012/29/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 tot vaststelling van minimumnormen voor de rechten, de ondersteuning en de bescherming van slachtoffers van strafbare feiten, en ter vervanging van Kaderbesluit 2001/220/JBZ.

Mme Sonja Becq (CD&V) rappelle avoir déposé une proposition de loi visant à faire dépendre la libération d'un auteur d'infraction de sa volonté d'indemniser la victime et de ne pas organiser son insolvabilité¹⁰.

Elle se demande elle aussi quelles sont les pistes concrètes à suivre pour éviter le problème de l'insolvabilité de l'auteur.

Mme Laurence Meire (PS) est d'avis que l'objectif de ces propositions de loi est tout à fait louable, mais qu'il faut cependant éviter de donner de faux espoirs aux victimes des infractions, qui pourraient dans beaucoup de cas n'obtenir aucune indemnisation de l'auteur. Il est donc nécessaire de trouver un équilibre entre les intérêts, et il faut en outre éviter de porter atteinte à l'organisation même de la victime, notamment d'un point de vue budgétaire.

Mme Carina Van Cauter (Open Vld) demande aux représentants du SPF Finances pourquoi l'administration a rendu un avis négatif — pour raisons budgétaires — concernant ce nouveau privilège. En quoi celui-ci est-il néfaste pour l'administration? Quel en est l'impact pour les finances publiques?

M. Jacques Van Compernelle, professeur émérite de l'UCL, souligne que l'article 19 de la loi hypothécaire a été conçu pour des raisons d'humanité à l'égard du débiteur. C'est par la suite que des considérations de solidarité (avec notamment les privilèges en faveur de l'ONSS) et d'autres privilèges se sont ajoutés. Dans ce contexte, il n'a aucune objection concernant le principe inclus dans ces propositions de lois.

Si l'organisation de l'insolvabilité est en effet un problème général, il rappelle cependant que cette question fait l'objet d'une infraction pénale actuellement, même si le parquet poursuit rarement les auteurs de ce type d'infraction dans les faits.

De plus, des procédures garantissent actuellement un patrimoine saisissable, comme par exemple la saisie-arrest conservatoire. C'est le rôle de l'avocat de la victime de se préoccuper de cette procédure, que peut permettre le juge des saisies en présence d'éléments

Mevrouw Sonja Becq (CD&V) herinnert eraan dat zij een wetsvoorstel heeft ingediend dat ertoe strekt de vrijlating van een pleger van een strafbaar feit te laten afhangen van zijn bereidheid het slachtoffer schadeloos te stellen en zich niet onvermogen te maken¹⁰.

Voorts vraagt ook zij zich af welke concrete denksporen moeten worden gevolgd om het pijnpunt van de insolventie van de dader te voorkomen.

Mevrouw Laurence Meire (PS) vindt het oogmerk van deze wetsvoorstellen volstrekt lovenswaardig; wel moet worden voorkomen dat valse hoop wordt gewekt bij de slachtoffers van strafbare feiten, want in veel gevallen zouden ze wel eens geen enkele schadevergoeding van de dader kunnen ontvangen. Het is dus noodzakelijk de belangen in balans te brengen; tevens moet worden voorkomen dat geen afbreuk wordt gedaan aan de wijze zelf waarop het slachtoffer zich met name budgettair organiseert.

Mevrouw Carina Van Cauter (Open Vld) vraagt de vertegenwoordigers van de FOD Financiën waarom de administratie — om begrotingsredenen — een ongunstig advies heeft uitgebracht over dit nieuwe voorrecht. In welk opzicht is het funest voor de administratie? Welke weerslag heeft het op de overheidsfinanciën?

De heer Jacques Van Compernelle, emeritus-hoogleraar aan de UCL, beklemtoont dat artikel 19 van de hypotheekwet werd uitgewerkt om redenen van menselijkheid jegens de schuldenaar. Vervolgens zijn daar solidariteitsoverwegingen (met meer bepaald de voorrechten voor de RSZ) en andere voorrechten aan toegevoegd. In dat verband heeft hij geen enkel bezwaar tegen het principe dat in deze wetsvoorstellen is opgenomen.

Het onvermogen organiseren is inderdaad een veel voorkomend verschijnsel. De spreker onderstreept dat die verrichting nu al een strafrechtelijk misdrijf uitmaakt — ofschoon wie een dergelijk misdrijf pleegt, in de praktijk maar zelden door het parket wordt vervolgd.

Bovendien bestaan er momenteel procedures die het voor beslag vatbaar vermogen waarborgen, zoals het bewarend beslag onder derden. De advocaat van het slachtoffer moet oog hebben voor die procedure, waarvoor de beslagrechter de toestemming kan geven

¹⁰ Proposition de loi modifiant, en vue d'améliorer le statut de la victime dans la phase de l'exécution de la peine, la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine (DOC 53 2433/001)

¹⁰ Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten met het oog op de verbetering van de positie van het slachtoffer in de fase van de strafuitvoering (DOC 53 2433/001).

de vraisemblance de culpabilité, et même en l'absence d'un titre.

M. Léon-Hubert Oldenhove de Guertechin, président de la commission pour l'aide financière aux victimes d'actes intentionnels de violence et aux sauveteurs occasionnels, considère qu'une solution pourrait être la mise en place par le biais d'une saisie conservatoire sur le patrimoine de l'auteur à un stade précoce de la procédure. Il rappelle néanmoins, sur base de son expérience comme avocat général, que les personnes portant plainte ne sont pas toujours reconnues comme victimes par la suite. Certaines plaintes sont en effet déposées de mauvaise foi. Il faut donc, dans le cadre du débat sur la mise en place de saisies conservatoires, maintenir la balance en équilibre en prenant aussi en compte les droits de la défense et la présomption d'innocence.

Par ailleurs, l'orateur rappelle que ces propositions de loi visent tous types d'infractions pénales, et elles ont un champ d'application beaucoup plus général que celui-ci l'aide financière aux victimes d'actes de violence, qui ne vise pas les infractions aux biens comme les vols, sauf s'ils sont commis avec violence.

Mme Sophie De Wit (N-VA) est d'accord avec l'importance de maintenir l'équilibre entre les droits de la victime et de la défense. Elle se demande cependant s'il n'y a pas, actuellement, une certaine inégalité entre parties. Dans beaucoup d'affaires financières notamment, le juge d'instruction saisit les comptes de l'auteur présumé en cours de procédure. Il faudrait, au-delà de la possibilité de saisir à un stade précoce de la procédure, aussi prévoir la possibilité de demander la mainlevée de la saisie.

M. Léon-Hubert Oldenhove de Guertechin répond qu'une saisie en matière pénale peut être combinée avec une saisie civile à la demande de la victime. Il prend l'exemple d'une infraction commise par un auteur au moyen de sa voiture. Celle-ci est saisie d'abord par la police, ensuite par le juge d'instruction, en tant qu'instrument utilisé pour commettre l'infraction. Cela n'empêche pas l'avocat de la victime de pratiquer une saisie-arrêt sur ce véhicule. Cependant lorsqu'une confiscation est provoquée, elle l'est en faveur du trésor public.

L'orateur rappelle cependant que l'aide de la commission pour l'aide financière aux victimes d'actes intentionnels est souvent une meilleure solution pour

ingeval elementen op een vermoeden van schuld wijzen, zelfs zonder uitvoerbare titel.

De heer Léon-Hubert Oldenhove de Guertechin, voorzitter van de Commissie voor financiële hulp aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan de occasionele redders, geeft aan dat een oplossing zou kunnen bestaan in de invoering, vroeg in de procedure, van een bewarend beslag op het vermogen van de dader. Op basis van zijn ervaringen als advocaat-generaal herinnert hij er niettemin aan dat de personen die een klacht indienen, vervolgens niet altijd als slachtoffer worden erkend; niet alle klachten worden immers te goeder trouw ingediend. Bij het debat over de invoering van bewarend beslag moet de balans dus in evenwicht zijn; er moet derhalve ook rekening worden gehouden met de rechten van verdediging en met het vermoeden van onschuld.

Overigens herinnert de spreker eraan dat deze wetsvoorstellen alle soorten strafrechtelijke misdrijven betreffen en een veel algemener toepassingsgebied hebben dan het werkterrein van de Commissie voor financiële hulp aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden; die buigt zich bijvoorbeeld niet over misdrijven in verband met goederen (zoals diefstal), tenzij die misdrijven met geweld werden gepleegd.

Ook *mevrouw Sophie De Wit (N-VA)* vindt het belangrijk dat de rechten van het slachtoffer en de rechten van verdediging in balans blijven. Niettemin vraagt zij zich af of er momenteel niet een zekere onbalans tussen de partijen bestaat. Bij met name financiële zaken laat de onderzoeksrechter tijdens de procedure immers vaak beslag leggen op de rekeningen van de vermeende dader. Naast de mogelijkheid om vroeg in de procedure beslag te leggen, zou ook moeten worden voorzien in de mogelijkheid te verzoeken om de opheffing van het beslag.

De heer Léon-Hubert Oldenhove de Guertechin antwoordt dat een strafrechtelijk beslag kan worden gecombineerd met een civielrechtelijk beslag ingeval het slachtoffer daar om verzoekt. Als bijvoorbeeld iemand met zijn voertuig een misdrijf pleegt, wordt dat voertuig eerst in beslag genomen door de politie en vervolgens door de onderzoeksrechter, omdat dat voertuig wordt beschouwd als het instrument dat werd gebruikt om het misdrijf te plegen. Niettemin kan de advocaat van het slachtoffer derdenbeslag op dat voertuig leggen. Er moet opgemerkt worden dat de opbrengst van de verbeurdverklaring evenwel naar de Staat gaat.

De spreker herinnert er echter aan dat de hulp die de Commissie voor financiële hulp aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden biedt, vaak een betere

la victime, plutôt que la vente de biens saisis comme une voiture par exemple et dont la valeur a fortement diminué en raison de la durée de la procédure.

Mme Marleen Flamand, conseiller, représentante du ministre des Finances, chargé de la Fonction Publique, souligne par ailleurs que la création de ce nouveau privilège, prioritaire aux dettes fiscales et non fiscales, a une influence sur le taux de récupération des dettes.

M. Olivier Maingain (FDF) demande aux orateurs si le droit commun de la saisie-arrêt conservatoire suffit actuellement à la protection du patrimoine de l'auteur ou s'il est nécessaire de mettre en place de nouvelles législations à ce sujet.

M. Jacques Van Compernelle confirme que le code judiciaire belge est assez performant à cet égard, par rapport aux pays voisins. Notre législation est en effet d'une grande souplesse sur ce point: il suffit, pour procéder à la saisie-arrêt conservatoire, de disposer soit d'un titre — même privé —, soit d'un jugement ayant une autorité de chose jugée qui n'est pas suspendue par un éventuel recours, soit enfin, d'une créance vraisemblable dont la base paraît suffisamment établie. Le juge peut, sur requête unilatérale, accorder la saisie-arrêt conservatoire sur meubles ou sur immeubles. De plus, les projets de création d'une saisie-arrêt bancaire au niveau européen devraient permettre de garantir le patrimoine susceptible d'être saisi ultérieurement.

L'orateur est d'avis que la législation pourrait être améliorée en instaurant une obligation de déclaration de patrimoine, qui n'existe pas actuellement. La base de la saisie-arrêt conservatoire est en effet l'information qu'on dispose sur le patrimoine. Dans la procédure de règlement collectif de dettes, le débiteur a l'obligation de sincérité de révélation des éléments de son patrimoine. Hormis ce cas, il n'existe pas de procédure systématique permettant à un créancier d'assigner son débiteur pour lui faire dire les éléments qui seraient saisissables. Il y a là selon l'orateur un point du code judiciaire susceptible d'être amélioré.

Mme Sophie De Wit (N-VA) indique que les procédures de confiscation impliquant l'organe central pour la saisie et la confiscation (OCSC) sont très complexes et que des lacunes existent actuellement à cet égard. N'y a-t-il pas là une piste à explorer, afin de permettre une meilleure défense des intérêts de la victime?

oplossing voor het slachtoffer is, meer dan de verkoop van in beslag genomen goederen (bijvoorbeeld een auto, waarvan de waarde als gevolg van de looptijd van de procedure sterk zal zijn afgenomen).

Mevrouw Marleen Flamand, adviseur en vertegenwoordigster van de minister van Financiën, belast met Ambtenarenzaken, onderstreept overigens dat de invoering van dit nieuwe voorrecht, dat voorgaat op de fiscale en de niet-fiscale schulden, een impact heeft op de schuldinningsgraad.

De heer Olivier Maingain (FDF) vraagt de sprekers of het gemeen recht inzake het bewarend beslag onder derden momenteel volstaat om het vermogen van de dader te beschermen, of dat daartoe moet worden voorzien in nieuwe wetgevende initiatieven.

De heer Jacques Van Compernelle bevestigt dat het Belgisch Gerechtelijk Wetboek op dat vlak behoorlijk goed werkt in vergelijking met de buurlanden. De Belgische wetgeving is terzake immers bijzonder flexibel: om over te gaan tot bewarend beslag onder derden volstaat hetzij een uitvoerbare titel (ook een onderhandse titel), hetzij een vonnis met kracht van gewijsde dat niet door een eventuele beroepsprocedure is opgeschort, hetzij, ten slotte, een waarschijnlijke schuldvordering waarvan de grondslag voldoende vast lijkt te staan. De rechter kan op eenzijdig verzoek bewarend beslag onder derden laten leggen op roerende of onroerende goederen. Bovendien zou met de ontwerpen voor de invoering van een bewarend bankbeslag op Europees niveau het achteraf voor beslag vatbaar vermogen moet kunnen worden gewaarborgd.

De spreker vindt dat de wetgeving kan worden verbeterd door te voorzien in een verplichte vermogensaangifte, die momenteel niet bestaat. De grondslag voor het bewarend beslag onder derden is immers de informatie waarover men in verband met het vermogen beschikt. In de procedure van de schuldenaanzuiveringsregeling is de schuldenaar verplicht de elementen van zijn vermogen waarheidsgetrouw bekend te maken. Behalve dat geval bestaat er geen procedure waarbij systematisch schuldeisers schuldenaars kunnen dagvaarden om hen de eventuele voor beslag vatbare elementen te doen onthullen. Op dat punt kan het Gerechtelijk Wetboek volgens de spreker worden verbeterd.

Mevrouw Sophie De Wit (N-VA) geeft aan de verbeurdverklaringsprocedures via het Centraal Orgaan voor de inbeslagname en de verbeurdverklaring (COIV) heel ingewikkeld zijn, en dat er op dat vlak thans lacunes zijn. Liggen daar geen mogelijkheden om ervoor te zorgen dat de belangen van het slachtoffer beter worden behartigd?

Mme Carina Van Cauter (Open Vld) évoque la situation courante d'une personne soupçonnée de faits graves, qui vend rapidement un bien immobilier au cours de la procédure pénale et fait disparaître l'argent de cette vente. En cas de vente immobilière, le notaire doit vérifier les notifications fiscales existantes, et il peut donc y avoir un paiement au trésor public ou un blocage sur le compte du notaire. L'oratrice demande s'il y aurait là une possibilité d'instaurer un système similaire pour les victimes d'infractions pénales graves.

De quelle manière pourrait-on demander au notaire, tout en respectant les droits de la défense, de prendre une initiative permettant de conserver le bien immobilier?

M. Léon-Hubert Oldenhove de Guertechin précise que les notaires ont en effet, lors d'une vente immobilière, des notifications à faire au SPF Finances et aux communes pour le volet des taxes communales.

Pour leur donner une obligation de notification supplémentaire, il faudrait savoir qui a droit à revendiquer le produit de la vente du patrimoine, alors qu'on est en général dans l'inconnu en cas d'enquête dans le cadre d'une infraction pénale. Le suspect sera-t-il condamné ou pas? En outre, en cas de condamnation, il faut régler les dommages de la victime. Certaines victimes réclament des montants très élevés, mais les tribunaux vont en général accorder moins que le montant réclamé. Comment peut-on savoir que quelqu'un est victime?

L'orateur ne voit pas de solution, à moins d'introduire un système de saisie immobilière, ou de décider que la personne qui fait l'objet d'une enquête pénale ou d'une enquête préliminaire ne peut plus vendre son patrimoine. Une autre option serait de bloquer une partie du montant de la vente. Cela aurait néanmoins des conséquences très néfastes pour certaines personnes.

L'orateur voit donc un problème de fond dans ces différentes options, dans la mesure où elles portent atteinte à la libre gestion du patrimoine d'une personne.

Mme Carina Van Cauter (Open Vld) précise que ce type de problème se pose aussi en cas de saisie par le juge d'instruction de certains actifs d'un auteur

Mevrouw Carina Van Cauter (Open Vld) haalt een vaak voorkomend geval aan: iemand wordt verdacht van ernstige feiten, waarop hij tijdens de strafprocedure snel een onroerend goed verkoopt en vervolgens de opbrengst van die verkoop verdonkeremaant. Bij de verkoop van onroerende goederen moet de notaris de bestaande kennisgevingen over de fiscale toestand verifiëren; er kan dus een bedrag aan de Schatkist worden betaald, dan wel op de rekening van de notaris worden geblokkeerd. De spreker vraagt zich af of die werkwijze een uitweg kan bieden om ten gunste van de slachtoffers van ernstige strafbare feiten een soortgelijke regeling in te stellen.

Hoe zou de notaris kunnen worden verzocht om, met inachtneming van de rechten van verdediging, een initiatief te nemen om onroerend goed voor verkoop te vrijwaren?

De heer Léon-Hubert Oldenhove de Guertechin verduidelijkt dat de notarissen bij de verkoop van een onroerend goed inderdaad een kennisgeving aan de FOD Financiën moeten doen, alsook aan de gemeenten, wat de gemeentebelastingen betreft.

Om de notarissen een bijkomende kennisgevingsplicht te kunnen opleggen, moet zijn geweten wie recht heeft op de opbrengst van de verkoop van het onroerend goed, maar doorgaans is er veel onduidelijkheid wanneer een onderzoek naar een strafbaar feit loopt. Zal de verdachte al dan niet worden veroordeeld? Als de betrokkene wordt veroordeeld, moet bovendien de schadevergoeding aan het slachtoffer worden geregeld. Sommige slachtoffers eisen heel hoge bedragen, maar de rechtbanken kennen doorgaans een lager bedrag toe dan wat er gevorderd werd. Hoe achterhalen of iemand "slachtoffer" is? Kan een beroep worden gedaan op het vermogen van de vermoedelijke dader?

De spreker ziet geen andere uitweg dan te voorzien in een regeling waarbij beslag op onroerende goederen wordt gelegd, dan wel te bepalen dat de persoon naar wie een strafonderzoek of een vooronderzoek wordt ingesteld, zijn onroerende goederen niet meer mag verkopen. Een andere mogelijkheid zou erin bestaan de opbrengst van de verkoop deels te blokkeren, maar dat kan bepaalde personen bijzonder zuur opbreken.

Volgens de spreker doen die verschillende mogelijkheden een inhoudelijk probleem rijzen, aangezien dan beperkingen worden ingesteld in verband met het vrij vermogensbeheer van een persoon.

Mevrouw Carina Van Cauter (Open Vld) preciseert dat dergelijke problemen zich tevens voordoen wanneer de onderzoeksrechter beslag legt op bepaalde activa

soupçonné d'un crime ou délit. La victime ne connaît pas toujours le patrimoine de l'auteur présumé. Serait-il possible, au cas où une personne se constitue partie civile, qu'une notification soit envoyée au SPF Finances permettant une saisie-conservatoire au moment de la vente immobilière? Ce raisonnement va-t-il trop loin?

M. Léon-Hubert Oldenhove de Guertechin répond que le problème, dès qu'on dispose d'un titre permettant une saisie-conservatoire, est qu'on ne doit pas impliquer le SPF Finances dans la procédure.

M. Johan Espeel, chargé de la Fonction Publique, précise qu'une publication est faite au bureau des hypothèques en cas de saisie-conservatoire. Le notaire doit demander des informations au sujet des hypothèques avant de procéder à la vente. Il pourrait donc aussi être informé de la saisie-conservatoire.

Mme Carina Van Cauter (Open Vld) indique qu'il faut dans ce cas que la victime sache où les propriétés éventuelles de l'auteur présumé se trouvent afin de voir quel bureau des hypothèques est compétent.

M. Jacques Van Compernelle conclut la discussion en indiquant que cette option pose selon lui un réel problème de fond. On ne peut pas, au motif qu'il y a une procédure pénale et une victime possible, présumer une créance à l'égard d'une personne n'étant pas encore condamnée.

Cela pose problème également sur le plan de l'égalité des créanciers: on ne peut pas favoriser un créancier dont la créance n'est pas établie pour la seule raison qu'il a déposé plainte ou parce que des éléments pourraient faire croire qu'il est victime, alors que ces procédures ne seraient pas acceptées pour n'importe quel autre créancier. L'orateur craint qu'une telle disposition ne soit pas acceptée par la Cour constitutionnelle.

van een persoon die wordt verdacht van een misdaad of een misdrijf. Het slachtoffer heeft niet altijd weet van het vermogen van de vermoedelijke dader. Zou de FOD Financiën in kennis kunnen worden gesteld van een burgerlijkepartijstelling, zodat bij de verkoop van een onroerend goed bewarend beslag kan worden gelegd? Is dat een brug te ver?

De heer Léon-Hubert Oldenhove de Guertechin antwoordt dat de FOD Financiën niet bij de procedure moet worden betrokken als men beschikt over een titel om bewarend beslag te kunnen leggen; dat is het probleem.

De heer Johan Espeel preciseert dat wanneer bewarend beslag wordt gelegd, zulks ter kennis van het hypotheekkantoor wordt gebracht. Vooraleer de notaris overgaat tot een verkoop, moet hij inlichtingen inwinnen over de lopende hypotheeken; op die manier zou ook de notaris aan de weet kunnen komen dat bewarend beslag werd gelegd.

Mevrouw Carina Van Cauter (Open Vld) geeft aan dat het slachtoffer in dat geval moet weten waar de eventuele eigendommen van de vermoedelijke dader zich bevinden, om te achterhalen welk hypotheekkantoor bevoegd is.

De heer Jacques Van Compernelle besluit de bespreking met de opmerking dat die optie volgens hem een echt inhoudelijk probleem doet rijzen: het gaat niet op aan te nemen dat er een schuldvordering is ten aanzien van iemand die nog niet is veroordeeld, gewoon omdat sprake is van een strafprocedure en een mogelijk slachtoffer.

Een ander pijnpunt is de gelijkheid van de schuldeisers, want men kan geen schuldeiser bevoordelen wiens schuldvordering niet is gevestigd, louter omdat hij een klacht heeft ingediend of omdat uit bepaalde elementen zou kunnen worden afgeleid dat hij "slachtoffer" is, terwijl die procedures voor geen enkele andere schuldeiser aanvaard zouden worden. De spreker vreest dat het Grondwettelijk Hof een dergelijke bepaling zal verwerpen.